Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вӀашагӀкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 16 октябрь, 1975 шу. ● № 124 (5195). ● Мах 2 кеп.

Советски Союза къахьегамхой! ШерагӀа йоаржае КПСС XXV съезда даха ма-доаггӀара накъадахар духьа дерригача халкъо лелаю социалистически яхь! Къовсам лоаттабе 1975 шера план ханал хьалха кхоачашъяри ийслагӀа пятилетка толаме чакхъякkхари духьа!

(Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 58 шу дизарга дальча КПСС ЦК ТӀахьехамашцара).

ПАРТЕ ТӀАХЬЕХАМАШ

Советски халкъ, дунен тӀа мел бола къахьега нах кийчлуш ба Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци хинна 58 шу дезде. 58 шу хьалха вай мехка болхлошеи ахархошеи Ленина парти керте а латташ шоай бе деллар Россера Ӏаьдал, хьакхеллар дунен тӀа эггара хьалхара къахьегамхой паччахьалкхе.

Вай Даьхе Октябрьски революце 58 шу дизара накъа йоагӀа шийн низах бӀубеннеи чӀоагӀъеннеи. Социально-экономически культурни прогресса доккхий толамаш даьхад цо. Мехка хьакхеллай дегӀаенача социализма общество, толаме хьалъеш латт коммунизм. Из да Октябрьски революци хинначул тӀехьагӀа карагӀдаьиннарех керттера дар советски наьха дерригача ноахалаша шоаш ца кходеш къахьегарах хьахиннар. Деррига советски халкъа санна Нохч-ГӀалгӀайчен къахьегамхой а низаш, уйлаш хӀанз тӀаяхийта я КПСС XXIV съезда решенеш вахаре кхоачашъяра, ийслагӀча пятилетка планаш чакхъяхара, парте XXV съезда даха ма-доагтӀара накъадахара. Парте советски нах тӀахьех:

— СОВЕТСКИ СОЮЗА КЪАХЬЕГАМХОЙ! ШЕРАГӀА ЙОАРЖАЕ КПСС XXV СЪЕЗДА ДАХА МА-ДОАГГӀАРА НАКЪАДАХАР ДУХЬА ДЕРРИГАЧА А ХАЛКЪО ЛЕЛАЮ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬ. КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ 1975 ШЕРА ПЛАН ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЯРИ ИЙСЛАГӀА ПЯТИЛЕТКА ТОЛАМЕ ЧАКХЪЯККХАРИ ДУХЬА!

Пятилетка йолаелча денз мехко хьабена никъ бувцаш КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста, Л. И. Брежнева Бауманскп хоржамий округе харжархошта хьалхашка къамаьл деш аьлар: «Уж дар КПСС XXIV съездо хьалхашка оттадаь исторически дехкараш кхоачашдара парте, вай болхлой классо, юрта боахама болхлоша, интеллигенце, деррига халкъо тӀагӀертта творчески болх баь шераш. Цудухьа вай ала бокъо я новкъостий: съезде белгалдаьча деррига наькъашка Ӏалаьмате дукха болх баьб, наьха санна доккхий толамаш даьхад. ДӀахьалхашкахьа боккха гӀа баьккхаб вай коммунизм хьалъяра бодача наькъагӀа».

Социалистически Даьхен экономически Ӏилма-технически низаш алсамдоахаш, производства эффективность лакхъяра хаддаза йоакхо еш социалистически яхье хьалха латтараша шоашта могар ду продукци дукхагӀа, дикагӀа, дӀадодар кӀезигагӀа долаш арахецара. Царех дукхагӀа бараша хӀанзе а кхоачашъяьй пхе шера заданеш. Вай республике кӀезига бац шоай пятилетка кхоачашъяьраш. Партеи халкъои боккха мах бу цар. Парте ТӀахьехамаш тӀа йоах:

— СИЙЛЕИ ХОАСТАМИ ХИЛБА ИЙСЛАГӀЧА ПЯТИЛЕТКА ЗАДАНЕШ ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЯЬЧА КЪАХЬЕГАЧА КОЛЛЕКТИВАШТА, ПРОИЗВОДСТВЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРАШТА!

ЛеррагӀа чакхбоахаш латт общественни производства эффективность лакхъяра парте лаьца никъ. Шерра дӀахьош да халкъа боахам лакха овсарле йолча техникаца, комплексни механизацеи автоматизацеи средстващца Ӏалашбелга. Къахьегама овсарлеи производства эффективности лакхъяра тӀехьа къовсам лоаттабара тӀахьех парте.

— ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОЙ! КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ МЕХКА ИНДУСТРИАЛЬНИ НИЗ ДӀАХО ДЕГӀАБОАЛАБАРИ ЧӀОАГӀБАРИ ДУХЬА! ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕСС СИХЛУРГӀОЛА, ПРОИЗВОДСТВЕННИ МОЩНОСТАШ СИХАГӀА КАРАЕРЗАЕРГӀОЛЕИ ЦАРЕХ ПАЙДА ДИКАГӀА ЭЦАРГБОЛЕИ ГӀУЛАКХ ДЕ ГӀЕРТА!

НИКЪ ШЕРАГӀА ЛЕ КЕРДАЧА ТЕХНИКАНЕИ ПРОГРЕССИВНИ ТЕХНОЛОГЕНЕИ!

Деррига къахьегамхошка кхайкаш, парте тӀахьех социалистически экономика кхы а айяра, наьха хьал-торо хаддаза лакхъяра, стахановски болама сий дола традицеш дӀахо яхьара а дегӀайоаллаяра а, къахьегамгеи общественни доалахьеигеи коммунистически хьисапе хьожилга чӀоагӀдара.

Промышленностеи юрта боахамеи, Ӏилма дегӀадоаладеча, къахьегамхой хьал-торо, культура лакхъеча, советски халкъа идейно-политически цхьоагӀо, халкъий доттагӀал дӀахо чӀоагӀдеча вай даьха толамаш Коммунистически парте кулгал а деш даьхад. КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев керте латтача цун Центральни Комитето, Политбюрос Ӏаламаьте боккха болх баьб общественни вахара деррига доакъошка, советски наьха хӀама хьакхолла къахьегам вӀаштӀехь а боах цунна лостам а тел. ДӀадахача шераша хьахьекхар парте политика боккха низ. Вай ленински парти из халкъа политически баьчча, цун сий, эхь-эздел, хьаькъал да. Парте низ идейни кхотаенна хиларца, нахаца хаддаза бувзам хиларца ба. Къахьегамхой хьашташ цун хьашташ да. Доазув доацаш чӀоагӀа теш вай халкъ шийн партех. 15 миллионал совгӀа коммунисташ болча болхлой авангардага кхайкаш парте йоах:

— КОММУНИСТАШ! КПСС XXV СЪЕЗДА ДАХА МА-ДОАГГӀАРА НАКЪАДАХАРА ТӀЕХЬАРЧА ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪА БОЛАМА ХЬАЛХАЛАТТАШ, ХЬИНАР ДОЛАШ НАХ ВӀАШТӀЕХЬБОАХАРАШИ ЦАРНА КХЕТАМ ЛУРАШИ ХИЛА!

ХӀанз, советски халкъаца цхьана, Октябра байракха кӀал долхаш да вежарашха долча социалистически мехкий халкъаш. Октябрьски революцеца айхха дувзаденна да империализманеи колониальни лоалаи духьала, кортамукъали къамаш шоай лоӀамах хилараи тӀехьа къовсам лоаттабераша доаха толамаш. Октябра гӀулакх — из деррига дунен тӀарча миллионаш болча къахьегамхой гӀулакх а хинна дӀаэттад. Октябра опыт — из дунен халкъий болхлой классага кхаьча мах баь варгвоаца ганз я. Октябра цӀей — из деррига прогрессивни адамлен цӀей да. КПСС Центральни Комитето вежарашха моаршал лу деррига коммунистически болхлойи партешка, социалистически мехкий халкъашка, капиталистически дунен болхлой классага, дӀайха моаршал хоатт кортамукъеи къамаш шоай лоӀамах хилараи тӀехьа къувсача халкъашка, революционни низий чӀоагӀа йола союз — социализма дунен система, дунен халкъашта юкъера болхлой болам, къамани социальни кортамукъал бахьан къувсараш чӀоагӀбара тӀа а хьехаш. Шийн октябрьски ТӀахьехамашка парте дунен халкъаш тӀахьех дунен халкъашта юкъера кхохкам кӀаьдбалар юха ца соцадара тӀехьа къовсам лоаттабара, машаре цхьана дахара принципаш тайп-тайпара социальни строй йолча паччахьалкхенаша леладеча гӀулакхий боарам а хинна дӀаоттадара. Агрессе, реваншизман реакцеи низий тийша балхаш гучадахара.

КПСС ЦК ТӀахьехамаша дегаш урауветталу Сийлахь-боккхача Октябра 58 шу дизар белгалдоаккхаш КПСС XXV съезда сийна керда къахьегама толамаш дахара. Советски наха кхы а айхагӀа кхотаду шоай мугӀараш ленински партена гонахьа.

Маркснзма - ленинизма байракха кӀал. Коммунистически парте хьалхленца тешшаме долх вай коммунизмага.

КПСС ЦК яьча решенеген мохк социально - экономически дегӀабоалабара керттерча дешаех КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева даьча къамаьлагеи хьежжа 1976—1980 шерашка халкъа боахам дегӀабоалабара керттерча лостамий хьакъехьа йола проект оттаяра болх миштa лел дувцаш СССР Министрий Совета заседани хилар 13 октябре. Заседане йийцар 1975 шера январе—сентябре СССР халкъа боахам дегӀабоалабара Паччахьалкхен плани Паччахьалкхен бюджети кхоачашъяра итогаш, хӀаьта иштта хьежар 1976 шера СССР халкъа боахам дегӀабоалабара Паччахьалкхен планеи Паччахьалкхен бюджетеи проекташка.

ДӀаяхача хана советски экономика дегӀайоалаяьй 1971 — 1975 шерашка халкъа боахам дегӀабоалабара пхе шера планах йолча КПСС XXIV съезда Директивашка хьежжа.

СССР Министрий Совете

ДӀадахача шера укх ханаца ийсдича промышленни производство 7,8 процента тӀакхийттай, шера план 6,7 процент йолча. Промышленни продукци йохкара план кхоачашъяьй ерригача союзни республикаша, союзни юкъарчеи союзно - республикански министерстваша. Планал совгӀа хьа а яь ехкай 5 млрд. сома мах бола продукци. Промышленностера къахьегама овсарле 6,1 процент лакхъеннай, план 5,7 процент йолча.

ДӀадахача шера укх ханаца ийсдича юрта боахаме дукхагӀа кийчдаьд хьайбай боахама продукце керттера тайпаш. Юртбоахама производства материально - технически база дӀахо а чӀоагӀъеш хиннай. Юрта боахама минеральни удобренеши техника лоархӀамегӀа дола тайпаши лоаттадара план тӀехкхоачашъяьй.

Советски халкъа дахара хьал - торо дӀахо айяра гӀулакхаш чакхдаьхад. Болхлойи гӀулакхерча наьхеи юкъера лаьрхӀача бетта дола алапи дӀадахача шера январаца—сентябраца ийсдича лакхдейнад 3,7 процента. Паччахьалкхени кооперативни торговлера розничин товарооборот 7,2 процента дегӀаенай. Ийс бетта паччахьалкхен капитальни вложеней чотах 41 млн. кв. метр йола наха чубаха цӀеной хьал а даь дӀаденнад, юкъардешара школаш — 0,9 млн. моттиг, школе даха ха йоацача берий учрежденеш — 94 эзар моттиг.

СССР Министрий Совета заседане иштта белгалдир 1975 шера январе—сентябре план кхоачашъеча хиина кхоачамбоацараш. Цхьайолча министерстваше союзни республикашеи кхоачашъяьяц халкъа боахама продукце цхьадола лоархӀаме тайпаш лоаттаяра план, производственни мощностащ болх бе дӀаяларен караерзаяреи заданеш.

Цхьайолча отраслешка Ӏалашдац къахьегама овсарле лакхъяра чотах планах лаьрхӀача тайпара продукци тӀакхетийтилга, кхо па еш дӀаухийт материально - технически ресурсаш. Министерствашеи союзни республикай министрий советашеи хӀанз а е еза терко яц арахеца продукци дикагӀа хилийтара дешай.

СССР Министрий Совето СССР министерствай, ведомствай кулгалхойи союзни республикай министрий советашц декхарийла йир 1975 шера ийс бетта план кхоачашъяра итогашка хьажа, заседане нь критически замечанеш лоархӀаме а йийца 1975 шера халкъа боахам дегӀабоалабара Паччахьалкхен плана заданеш, хӀаьта иштта предприятей коллективаша тӀаийца встречни планаши КПСС XXV съезда сийна дола социалистически декхараши кхоачашделга а тӀехкхоачашделга а Ӏалашдара де деза балхаш белгалде.

1976 шера СССР халкъа боахам дегӀабоалабара Паччахьалкхен планеи Паччахьалкхен бюджетеи проекташка хьожаш къаьстта теркам тӀабахийтар производства эффективность айяра, халкъа дахара хьал дӀахо а тоадара, кхы тӀа а де дезараш чакхдахара, юрта боахам, къаьстта мелиораци, дӀахо дегӀайоалаяра, халкъа эша товараш дукхагӀа арахецара, уж дикагӀа хилийтара а цар ассортимент шеръяра а йолча тоенех биззагӀа пайда эцанза баргбоацилга.

Заседане къамаьл дир КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела нов. А. Н. Косыгина. Цо дийцачун итогаш а йир 1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегӀабоалабара керттерча лостамийн 1976 шера планеи проектий хьакъехьа КПСС ЦК решенешка оттадаь декхараш а дийцар.

ГУЙРЕ—КХАШКА

(ЮРТБОАХАМА ОБЗОР)

Гуйрено сихбаьб ахархой, октябра хьалхара ши кӀира дӀадаьннад, хӀаьта юрта къахьегамхой кхашка де дезаш дукха балхаш да. Пятилетка чакхйоалача шера хьувкъам сихагӀа чуэца гӀерт, гурахьа юв культураш дӀайийна яха езаш я, зябь аха еза.

Ерригача республике 1975 шера 13 октябрь хьатӀакхоачаш ялата лаьрхӀа хьажкӀаш чуйийцай 21 эзар гектара тӀара, из дӀайийна хинначох 87 процент я. ШоллагӀа хьувкъам чуйийца баьнна Грозненски, Надтеречни, Шалински, Шелковской районий кхаш леладераш. Цунца цхьана хӀанзчул тӀехьагӀа вай республике чуэца езаш 3 эзар гектар я. Ялата лаьрхӀа дӀайийнача хьажкӀех чуэца езараш дукхагӀа Назрановски, Сунженски, Ачхой -Мартановски районашка йисай.

Республике дуга 4723 гектара тӀара чуйийцад, из планагӀа 76 процент хул. Шелковской района боахамашка из культура чуйийца йоалаш латт, хӀаьта Гудермесски районе хӀанзчул тӀехьагӀа 1,5 эзар гектара тӀара дуга чуэца дезаш да.

Шекара свекла кхеерий балхаш дукха да. Соахка укх хана хьаькккха хинначунца ийсдича укх шера ледара лел шекара свекла чуэцилга. ХӀанз а 4 эзар гектара тӀара мара чуйийцадац мерза овлаш, из дӀайийначох 43 процент хул. Шекара свекла чуэцара тӀехьадус Шалински, Урус - Мартановски районий боахамаш.

Гурахьа культураш чуэцарца цхьана шерра социалистически яхь йоаржаяь гурахьа юв культураш дӀаер, зябь лаьтта оахилга дӀахьу республика юрта къахьегамхоша.

Кердача пятилетка хьалхарча шера хьувкъама лард йоллара бӀаьстан юхье ювча культурашта лаьтта кийчдеш да. Ерригача республике хӀанзле 90 эзар гектар аьхай. Планал ах совгӀа я из.

Зябь оахилга дика вӀаштӀехьдаьккхад Надтеречни районе — 82 процент, Шалински — 68 процент, Урус-Мартановски — 60 процент. Зябь ахара тӀехьадус Назрановски, Веденски, Наурски, Шелковской, Советски районий боахамаш. Цу районашка зябь аха дезачох ах лаьтта аьхадац.

Цхьабакъда ахархой керттера дар гурахьа юв культураш дӀаер да. Ялат дӀадув дикагӀа йола ха дӀайодаш латт, хӀаьта хӀанале дӀайийнар 97 эзар гектар мара яц, планагӀа — 58 процент. Гурахьа дув ялат дӀадера хьалха латт Грозненски, Наурски, Сунженски, Шалински районаш. Цунца цхьана Веденски, Гудермесски, Надтеречни, Назрановски, Ножай - Юртовски, Советски районашка ялат дӀадер тӀехьатетт.

Дийлхача догӀаша массанахьа а лаьтта дошадаьд. Боахамашка йолаш я лоаццача хана ялат дӀаде низ кхоачаргбола техника. ХӀаьта а дика ха туллийташ латт. ХьатӀахулача шера хьувкъама оарц даккха деза.

Гуйрено сихбаьб ахархой, цудухьа хӀара сахьатах бизза пайда эца беза. Ялат дӀадер сихде деза хӀара боахаме.

Хьалха латтача боахамашка укх шера дукхагӀа дӀаделерхӀ гурахьа дув ялат. Цо торо хулийтаргья ялат дукхагӀа даккха.

Ханнахьеи дикеи ялат дӀадер Нохч - ГӀалгӀайчен ахархой керттера декхар да.

Ялат дӀадерах йола сводка

Районаш	план проц
1. Ачхой - Мартановски	57
2. Веденски	49
3. Грозненски	68
4. Гудермесски	46
5. Малгобекски	67
6. Надтеречни	47
7. Назрановски	37
8. Наурски	75
9. Ножай - Юртовски	37
10. Советски	11
11. Сунженски	65
12. Урус-Мартановски	39
13. Шалински	61
14. Шелковской	43
Ерригa	58
1974 ш. 14.X. тӀакхоачаш хиннар	66

ТХА ДИКАГӀБОЛА МЕХАНИЗАТОРАШ

ХьатӀалоагӀача шерарча хьувкъама лард йоллаш ба тха механизатораш. ХӀара дийнахьа гурахьа дув ялат дӀадуваш массехк агрегат хул. Ялат дӀадуви ба тха совхоза дикагӀбола механизатораш Бибиев Ваха, Айсунгуров Ваха, Темирсултанов Хункарпаша, Мажидов Мухьмад, сеяльщикаш Вазаев Бауди, Дасаев Лема, Альтемиров Бийсолта, кхыбараш. Норма 12 гектар йолча, царех хӀаране дийнахьа дӀадув 17—18 гектара тӀа ялат.

Шоай декхараш дика кхоачашдеш къахьегарах дуккхача трактористашта баркал кхайкадаьд совхоза кулгалхоша, хӀаьта тха толашагӀволча механизатора — Бибиев Вахийна КПСС Гудермесски горкомеи горисполкомеи Сийлен грамота еннай.

Укх деношка гурахьа дув дерригa ялат дӀадийна баргба тха механизатораш. ХӀаьта шоаш доаха къахьегама толамаш КПСС XXV-ча съезда хетаду цар.

ӀА. ИЛЬЯСОВ,
Гудермесски районерча «Восточный» совхоза механизатор.

Шелковской района Менжинске цӀерагӀча колхоза правленеи паркомои хӀанз йоакхо еча керттерча декхарех цаӀ да хьайбашта кхоачамхиллал доакъар Ӏалашдар. ХӀанзле а боахаме кийчъяьй 2450 тонн йол, 1400 тонн ча, 3100 тонн гаргга силос, 1400 тонн сенаж, 147 тонн баьций витаминни хьоар, кхыдола доакъар.

— Эггара кӀезигагӀа кийчйинча а 500—600 тонн йоли 400 тонн чаи кийчдергда оаха октябрь бетта, — йоах колхоза председатела Бузинный Николай Сергеевича.

Доакъар кийчдеча шоаш кхоца беш къахьегаш бараш кӀезига бац боахаме. Царех ба механизатораш В. Александрин, И. Кириленко, В. Сибилев, С. Морозкин, А. Миньско, кхыбараш.

СУРТА ТӀА: Менжинске цӀерагӀча колхоза механизатор В. Александрин йолхьингашца йол хьагулъеш ва.

М. ТКАЧЕНКО,
тексти сурти.

СОВГӀАТАШ ДӀАДАЛАР

1975 шера 13 октябре Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме дӀалуш дар доккхий совгӀаташ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума цӀерагӀа совгӀаташ дӀаделар Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела Х. Х. Бокова. Доккхий совгӀаташ дег тӀара даькъала дийцар цо. Советски Союза Коммунистически парте XXV съезда даха ма-доаггӀара накъадахар духьа лелаеча социалистически яхье керда толамаш дахар, чӀоагӀа уйахцӀенеи могаш-маьршеи хилар ловш ловца баьккхар царна.

Нов. Х. Х. Бокова болхлой, инженерно-технически болхлой, искусства деятелий, партийни советски аппарата болхлой йоккхача группана а иштта дӀаелар къахьегаме доккхий толамаш дахарахи къахьегамхошта коммунистически кхетам балара гӀулакха доккхий хӀамаш карагӀдувларахи Российски Федерацеи Нохч-ГӀалгӀай АССР-еи сийлахьа цӀераш хьожаярах йола Грамоташи Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташи.

СовгӀаташ дӀайийцараша Коммунистически партенеи Советски правительстванеи дег тӀара баркал аьлар шоай къахьегама иштта боккха мах барах, дош делар, шоаш дӀахо а коммунизм хьалъерий хьалхарча мугӀарашка хургхиларах.

Планови заданеши социалистически декхараши кхоачашдеча хьокхамаш эггара лакхагӀа хиларах СССР Лакхехьарча Совета Президиумо совгӀаташ хьожадаьд СССР химически мехкдаьттан промышленноста, СССР энергетикаи электрификацеи, СССР автоматизаце средствайи управлене системайи, СССР гӀишлошъяра, наькъа, коммунальни машиностроене, СССР кхачан промышленноста, СССР яйгача промышленноста, СССР хьуни хьу чакхйоахачеи промышленноста, кхыча министерствай предприятейи организацейи производственни участкай мастерий йоккхача группана.

ДОТТАГӀИЙ ВӀАШАГӀКХЕТАР

ЯлхлагӀа шу да Болгарерча гӀишлонхой йоккхача группа вай республике къахьега. Цар кулгаша хьалъяьй Вознесенски газ чакхйоахa завод, Брагунски компрессорни станци, Грозненски газ чикхйоахача завода хьалхара аргӀа. ХӀанз уж болх беш ба дуккха кхыйола объекташ хьалъеча.

Шоаш вайцига йоаккхача хана дика яйзай царна республика, цун нах, дуккхачарца хьсашал тессад. ДоттагӀала бувзамаш да Болгарерча гӀишлонхоштеи «Красный молот» завода болхлоштеи юкъе а. Къаьстта- шоайла вӀаши тӀера ба кагирхой. Димитровски комсомольцаш каст-каста хул тха завода комсомольцаш болча хьоашалгӀа баьхке, цар дувл шоай балхах, завода комсомольций дика гӀулакхаш довза гӀерт.

Дукха ха йоаццаш «Красный молот» заводе хиннача «Огонеке» вӀашагӀкхийтар доттагӀий. Йоккхача зале хьаьший тӀаэца деррига кийча да. Хьачувоаллача хьалтеха доакх эрсийн болгарски меттала «Дахалда советско - болгарски доттагӀал!» яха дешаш тӀаяздаь транспаранташ, СССР-еи, НРБ-еи паччахьалкхен гербаш. Истолаш тӀа дукха зизаш латт.

Сайре хьайийллар завода ВЛКСМ комитета секретара заместитела Пилещенко Сергея. Цул тӀехьагӀа къамаьл даьча болгарски гӀишлонхой группа комсомольски организаце секретара Иванов Тодора дийцар шийн мехках, социализм хьалъеча цо доахача толамех.

ХьалхагӀа шоаш вӀашагӀбеттабеннача шин комсомольски организаце викалаша шоашта юкъера бувзамаш чӀоагӀдара договор кийчдаьдар. Димитровски комсомольцашца социалистически яхь лелае бокъо елар завода дикагӀйолча № 17 йолча цеха комсомольски организацена. Цу тӀа белгалдаьккхад яхье баьнараш лакха производственни толамаш дахарал совгӀа идейно - политически интернациональни кхетам балара болх а дика лелабе декхарийла болга.

Дукха иллеш даьхар цу сайрийна, дукха халхараш дир, сакъердаме викторинаш чакхъяьхар. Художественни самодеятельноста артисташа гулбенараштa гойтар доккха концерт.

ХӀанзчул тӀехьагӀа каст-каста вӀашагӀбеттабала барт бир доттагӀаша.

В. ДОРОШЕВ,
«Красный молот» завода болхло.

ФРАНЦЕ ПРЕЗИДЕНТ В. ЖИСКАР д'ЭСТЭН МОСКВЕ КХАЧАР

СССР Лакхехьарча Совета Президиумои Советски правительстваи вехарагӀа официально визит а йолаш 14 октябре шийн сесалгаца Советски Союзе веиав Французски Республика Президент Валери Жискар д'Эстэн.

Францеи Советски Союзеи паччахьалкхений байракхашца егача Внуковски аэродроме Франце Президента накъавоалаха вар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, СССР кхыча мехкашцарча гӀулакхий министр А. А. Громыко, кхыбола официальни нах.

Везача хьашаца цхьана Москве кхаьчав Франце кхыча мехкашцарча гӀулакхий министр Жан Сованьярг, экономикаи финансайи министр Жан-Пьер Фурдак, промышленностеи Ӏилмаи тохкамий министр Мишель д'Орнано, кхыбола официальни нах.

Самолеташ Ӏойоссача майдан тӀа Герзашцарча, Низий кхаь тайпах — гӀашлойх, легчикех, моряхех — сийлен ха оттадир.

Веза французски хьаша тӀавола самолет Ӏойосс. Новкъосташа Л. И. Брежнева, Н. В. Подгорнс, А. Н. Косыгина, А. А. Громыкос самолето лоамена юхе моаршал хаьттар Валери Жискар д'Эстэнага, цун сесагага, Президента улувбаьнна баьхкача французски паччахьалкхен деятелашка.

Сийлахьча хаи начальника рапорт лу Валери Жискар д'Эстэнага. Французски Республикаи Советски Союзеи паччахьалкхений гимнаш ек.

Сийлахьча хана хьалхашка гӀолла хьалволалу Л. И. Брежневи Валери Жискар д'Эстэни. Аэродроме болча столица къахьегамхой викалаша моаршал тел Л И. Брежневгеи Валери Жискар д'Эстэнагеи.

ВӀашагӀкхетара торжественни церемони сийлен ха тӀехдаларца чакхйоал.

Аэродромера мотоциклистий сийлен эскорт улув а йолаш Валери Жискар д'Эстэн Л. И. Брежневца, Н. В. Подгорнеца, А. Н. Косыгинца цхьана автомашинашца Кремлерча резиденце болх. Наькъа болхача хана Советски Союзеи Францеи халкъашта юкъерча доттагӀала сийна шин мехка байракхашцеи транспаранташцеи егача столица улицашкеи майдашкаи царга дег тӀара дӀайха моаршал хетташ бар москвичаш.

* * *

Французски Республика Президента Валери Жискар д'Эстэна 14 октябре В. И. Ленина Мавзолее а ваха, зизаш Ӏодехкар цига.

Цу дийнахье а Французски Республика Президента зизаш Ӏодехкар Кремлевски пена юххерча Цавовзача салтечун каш тӀа.

Йист ца хулаш цхьа минут яккхарца Валери Жискар д'Эстэна сий деш дагалаьцар дунен шоллагӀча тӀема шерашка фашизмана духьала лаьттача къовсаме боабаь советски тӀемахой.

(ТАСС).

ШОАЙ ДОШ КХОАЧАШДАРА ОАРЦАГӀБОАХ

Іуйрийна шоаш бож биитта баьлча салоІача цІагІа гулбелар «Червленский» колхоза ферма болхлой. Цига царга хьежаш яр политинформатор хьайбаш леладеча цеха начальник Мишутушкина Мария Павловна.

— Шоана ховш ма-хиллара, дукха ха йоацаш «КПСС XXV съезда даха ма-доаггІара накъадахара социалистически яхь йоаржаярах» — боля КПСС ЦК соцам арабаьнаб, — аьнна ший къамаьл дІадоладир цо. — Советски нах тІа - тІа кхы а доккхагІа дола толамаш доахаш накъаболх шоай хьамсарча парте аргІанарча съезда.

ДІахо политинформатора гулбеннараштa дийцар червленцаша шоаш тІаийца социалистически декхараш мишта кхоачашду, деттача доахангара йоаккхаш йола шура алсамъяккхар духьа пайда эца беза резерваш дІагойтар, продукцега дІадодар кІезигдара наькъаш белгалдаьхар. Из деррига цо дийцар хІаране кхетадергдолча тайпара, цудухьа хьайбаш леладерий дег чу дижар цун къамаьл. Цига хиннача хІаране кхетадир шийна хьалхашка латта саготагІа дола декхараш малагІаш да, юкъара декхар кхоачашделга хІаране хьегача къих тийша долга.

Политинформатора дІадоладаь къамаьл дІахо доашхар къаьст-къаьстача дояркаша, Іаьсий леладераша, скотникаша.

— Ферма коллективо шура яккхара задани хІаплле 105 процент кхоачашъяьй. Ер шу чакхдалалехьа кхы а 1800 центнер шура йоаккхаргья,—аьлар ферма йоккхагІйолча доярка В. Н. Капустинас. Иштта шоаш партийни съезда накъаболхаш де лерхІачох дийцар укхаза къамаьл даьча кхыча новкъостaша а.

Цу тайппара пайдане а безаме а чакхдаьлар политинформатора къамаьл.

Укх деношка чуйнна шоай болх беш ба боахама кхыча производственни подразделеней политинформатораш а. ХІанз шоай беррига теркам тІабахнйтаб цар «КПСС XXV съезда даха ма-доаггІара накъадахара социалистически яхь йоаржаярах» бола КПСС ЦК соцам массанена дІабовзийтара. Цар колхозхой оарцагІбоах парте тІахьехама гІулакхаца жоп далара.

Жа леладеча № 4 йолча ферме политинформатора декхараш хьинаре кхоачашдеш ва Зармамбетов Кельды. КПСС ЦК соцам наха-дІабовзийташ ше даь къамаьл цо айхха дийзар коллективо тІаийца социалистически декхараш кхоачашдара лоаттабеча къовсамца, хьалхашка латтача декхарашца. Къаьстта белгалдаьккхар Іана дика кийчо е эзилгеи цхьаккха хьайба ца къастийташ уж бІаьстенга даха дезилгеп.

Низкъала хилар ер шу колхоза кхаш леладераштa, хІаьта а гурахьа дийнача ялаташта агротехника ма-яххара гІулакх дар бахьан долаш уж во хьийкъалзар — хІара гектара тІара 21 центнер ялат даьлар. Колхоза аьттув баьлар паччахьалкхенга планал шозза дукхагІа ялат дохка. ХІанз шиъ механизированни звено гурахь дув ялаташ дІадувш я.

Колхоза кхаш леладераштa юкъе каст-каста партеи правительстваи лоархІамеча документех дувцаш хул цхьоалагІча механизированни отряда начальник коммунист В. М. Чеботарев. ХІаьта цун тІеххьара къамаьл вай лакхе хьоабаьча КПСС ЦК соцамах лаьца дар.

— ХІара парте съезд вай мехка вахаре Іалаьмате йоккха событи хиле дІаотт, — йоах политинформатора, — цудухьа советски нах шоай деррига хьинар оарцагІдаьккха къахьегама совгІаташ кийчдеш ба ерригача пятилетка итогаш ергІйолча вай мехкарча парте коммунистий форума сийна. Укх пятилетке а во къахьийгадац вай колхоза къахьегамхоша.

ДІахо политинформатора дувц кхаши хьайбаши леладераша пятилетка задапеши социалистически декхараши кхоачашдеча доахача толамех, дандза дисарех. Къаьстта белгалдаьккхар гурахь дув ялаташ хапнахьеи агротехника бокъонаша дІа ма-деххарен дІадийна доахилга хІапз механизаторий керттера декхар долга.

Каст-каста кхоалагІчеи йиъалагІчеи механизированни отрядий къахьегамхошта хьалхашка къамаьл деш хул политинформатор колхоза керттера инженер Е. В. Толстов. Ше еш йола политически беседаш колхозхошта хьалхашка латтача декхаращца ювза ховш ва из.

Боахаме хьажкІаш чуэца боалуча деношка цо механизаторашта дийцар КПСС XXV съезда даха ма-доаггІара накъадахара хІаране ший къахьегама хьинар кхы а чІоагІагІа айде дезаш хиларах, хьажкІаш ялх дийнахьа чуийца яха езарахи цунца цхьана кхай тІара деррига гІадамаш лордаш чу а ена дІаоттае езаш хиларах дІакхетабир кхаш леладераш. Политинформатора тІахьехам наха хьаллаьцалга ховргда цар хьажкІаш пхе дийнахьа чуийна яхалга белгалдаьккхача. Дика камаьхал йоалаш къахьийгар цига комбайнера Месяцев Александра, водителa Мамутов Шапола. Политинформатора могадарца царна премеш хьожайир колхоза правлене.

Наха даим безаме хеташ ладувгІ политинформатора мехмастерской заведующе Борискин Василе еча беседашка. ЛадувгІараша дика кхетадеш, дег чу дужаш хул цун къамаьл, цудухьа балха моллагІа декхар кхоачашдара механизатораш оарцагІбаха аьттув боал къонача коммуниста.

«Червленский» колхозе хІанз тайп-тайпарча къахьегама участкашка кхетама болх беш ва 24 политинформатор.

— Колхоза парткомо хадданза терко ю политинформаторий балха, — яхаш дувц секретара заместителa В. П. Семенова.—Хан-ханнахьа семинараш ю царца, балха опыт дІа-юха эцилга вІаштІехьдаьккхад, политинформаторий балхацара безам айбаьб. Пиъ секце дІа-юха бийкъа болх беш болча цар хадданза къахьегамхошта дІайовзийт парте чурен арахьарен политика, экономика дешаш, къахьегама хьалха латтача методашта дикагІйолча опытан пропаганда ю.

Е. ФАРНИЕВА.

«Физприбор» яхача московски заводе шерра яьржай КПСС XXV съезда баха ма-боаггІара накъа бахара тІеххьара социалистически яхь. Съезда хьалхарча вахте а этта предприяте коллективо верда декхараш тІаийцад. Производственникаша лаьрхІад програмал совгІа итташ эзараш сома продукця арахеца. 46 эзар сома изделаш дикала Знак йолаш кийчъе. Из декхар толамца кхоачашдеш га. Завода коллективо хІара денна арахец планал совгІа продукци.

СУРТА ТІА: коммунистически къахьегама ударник А. Константинов М-107 яха метеорологически станци хьаеш ва. Цу паччахьалкхен дикала Знак еннача автоматически приборо хаоттамах, миха сухалахи лостамахи, температурах дола, йоачан мел хургья, дохк доалларгдий хойташ дола хоамаш ду.

В. КУНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ЭГГАРА ХЬАЛХАРЧА ЭРСИЙ РЕВОЛЮЦЕ 70 ШУ ДИЗАРГА

1905 ШЕРАРА ЗАБАЙКАЛЬЕ

«Эзараш километраша дуненна гаьна баьккха мохк», — дего тІа ца эцаш яздаьд Забайкальях английски географа Уильям Диксона. Цхьабакъда ХХ-гІа бІаьшере йолаеннача юххье, Забайкальски машинникъ болх бе болабеннача хана хувцадала даьннад сурт. Цу хана сихха дегІаахa йолаеннай укхаза промышленность, хьахиннай керда заводаш, рудникаш, прийскаш.

Забайкалье эргаяларца цхьана вІашагІкхеташ лаьттай ерригроссийски болхлой боламе тІа-тІа хьинаретІа дакъа лоацаш хинна СибаретІара пролетариат а. 1902 шера Чите вІашагІкхийттай керттерча даькъе машиннаькъа болхлоех лаьтта РСДРП марксистски организаци.

1905 шера бІарччача хьалхарча ялх бетта Чите, Иркутске, Красноярске йоккхий митингаш, демонстрацеш, забастовкаш хилар. Экономически гІойленаш лулга — 8 сахьата балха ди оттаделга, алапеш ІотІатохилга, берашка болх кІезигагІа байтилга — дІадехарца цхьана политически паргІатонаш а дІаехар болхлоша. Цар дІадехар забастовкашка дакъа лаьцад аьнна балхара нах дІа ца боахилга, империалистически эрсий-японски тІом социйтилга.

Июль бутт бовш СибаретІарча ерригаш а хІана яц аьнна йолча йоккхийча городаша хьал а лоацаш политически стачка кхайкайир читински болхлоша-машиннаькъахоша. Чите вІашагІъеллар герз а долаш вола ши эзар болхло шийна чухь вІашагІтеха йола болхлой дружинай Совет. Цу дружинаша, самооборонаи халкъа милицеи отрядаша юхаеттар, паччахьа Іаьдалаша революционни къовсама тІера къахьегамхой уйла дІатувлаяр духьа хьалхьеяь жугатий погромаш сецайора.

ГІеттача пролетариатагахьа баьлар революционни уйлаш йолаш хинна салтийн Забайкальера къеча казакашха бола ахархойи. Большевикий инициативагІа вІашагІъеллар салтийи казакийи депутатий Совет. Цунахи болхлой дружинай Советахи ког гІортолга а еш, краера деррига Іаьдал шоай бе долла кийчлуш бар большевикаш.

Декабре болхлой милице отрядаша шоай тІахьожама кІал лаьцар Читински почтово-телеграфии контора.

Герз кара а нийца московски пролетариато йолаяь восстани цІийла а корчаяь, СибаретІарча революционни болхлошцара нийсхал а яьккхар карателаша. 1906 шера январь болабеннача юххье дІадаьлар Красноярскера болхлой Іаьдал. ГІулакх доацаш нах ца боабайтар духьа подпольни методашца къовсам лоаттабе йолаелар РСДРП Читински комитет.

Эггара хьалхара эрсий революци йолаенна 70 шу даьннад. Революционерашта дагадаьлла сийрда ди Сийлахьйоккха Октябрьски социалистически революци котъяьннача тІехьагІа дера СибаретІа.

Укх тІеххьарча итт шера Новосибирске, Красноярске, Иркутске, Улан-Удэ, Якутске, Владивостоке яххьача Іилман централлашта керте латт дунен тІа цІи хеза академикаш. СибаретІарча Іилмахошта дукха хІамаш карагІдаьннад космос караерзаяра, ядерни физика, биосфера лораяра, медицина даькъе.

ДІахо а караерзаеш латт СибаретІе. ХІанз вай мехка массе миІингера эзараш къона нах боахж чакх ца воалалуча тайге, ушалашка, лоамий довкъашка гІолла чакх а боахаш Байкало-Амурски машинникъ буллаш.

Сергей ОСТРОУМОВ, АПН корреспондент.

Иркутск.

ГАЗОПРОВОДА НОВОПСКОВСКИ УЧАСТКЕ

Оренбургара СССР Малхбузехьарча доазонга йодача газопровода Ворошиловградски обпастерча Новопсковски участке дукха ха йоацаш дог гІоздоаккхаш хІама хилар — газопровода турбай эггара хьалхара парти Іочуйиллай. Сангар йоаккхача хьалхара лаьттан тІоа хьалбаккха сийлахьа бокъо еннаяр «Энергопол» яхача польски фирме дикагІйолча бульдозеристех цхьаннена А. Василевскена. Иштта дІаболабеннаб Польски гІишлонхой укхаза, украински лаьттан тІа, шоай даьхенна бІаьш километраш гаьнача метте, шоай участок хьалъе.

—Новопсковски участке хІанз болх беш ба 150 совгІа польски болхлой, техникаш, инженераш, — яхаш дувц технически гІулакхашта гІишлон керттерча директора заместителa Ежи Понцилыоша. — ГІишлон техника Польшера хІанз а ерригa а хьакхаьчаце я, дІагІоргйолча трасса йоаххала турбаш Іойохкаш, вІашагІа хотта уж кийчъеш да тхо хІанзле а. Ха хьежац. ПланагІа хьатІахулча шера 109 километр газопровод йилла езаш да тхо, хІаьта 1977 шера—ши бІаь километр совгІа. ХІаьта ерригa участок 596 километр йІаьха хургья.

Газопровод юллача болх бе кастта Польшера кхы а кхо эзар совгІа болхлой боагІаргба. Тхо хІанз тхоай ма хулла сихагІа царна чуІе цІеноош хьалдаь даха гІерташ да. ХІаьта тхоай из де кхуврга мотташ ва со. Дошо фонд, коллектива ядро ма йий тха Польше йоккхагІйолча гІишлоний ветеранаш: Станислав Метиевич, Войцех Шипер, Еугениуш Росински, Адам Янас, Рышард Михаловски, Юзеф Кацматич, Юзеф Сиконь. Цар къахьегама хьоккхамашта тІехьакхе гІерташ къахьег кхыболча гІишлонхоша а. ГІишлошъеча моттигашка хІанз шерра къахьегама яхь яьржай ПОРП VII съезда баха ма-боаггІара накъабахар духьа. Цига хьалхарча мугІарашка ба тха коммунисташ, гІишлоний ветеранаш.

Цхьа-ши дош ала безам бар са тха балха «Союзинтергазстрой» яхача харьковски управлене специалисташа деча новкъосталах. ХьалхагІа СибаретІа, Средни Азе, кхычахьа йоккхий газотрассаш йоххача дуккхача шерашка болх баь опыт я цар. ГІишлош хьалъеш латтача моттигашка цар деча хьехамаша новкъостал ду темп лакха йолаш болх бара. Газопровод юллача метте болх дІаболабеннача хьалхарча деношке а денз ший гІулакх де дІайолаеннай польско-советски доттагІала общества отделени. Цунна керте латт гІишлон генеральни директор Здислав Гурски. Колхозхоща, совхозий, гІишлоний, промышленни предприятей болхлоща вІашагІдетталу тхо, къамий цІейш цхьана дезду оаха.

— Советски Союзе валехьа,— йоахар дІахо Ежи Пенцилыоша, — дуккхача шерашка болх баьб аз Польше гІирсаш хьалдеча.

Николай НЕСВИТЕНКО. (АПН).

ДУВЦАР ХАЛКЪА ІАЬДАЛЕХ ДА

ХІАРАВАР ШИЙ ИРАЗА ДА ВА

«Сердалос» кепа техача «Халкъа Іаьдалаш» яхача статья тІа гІетталеш дола дешаш вахара уйла еча, из тоадалар ловча наьха теркам чІоагІа тІаозаш да. Кхыча тайпара хила йиш йолаш а дац из-м, хІана аьлча вайх хІараненa дика хет ший къам кхычарел тІехьа ца дусаш советски халкъий барттайнача дезале коммунизма сийрдача кхоанега бухь билла додаш хилча.

Цудухьа тахан вайна гоамен дегазеи ба вай вахар тІехьашка тетта дІаяхача замах юхедиса нйрча гІулакхаш леладу нах. Къаьстта халахет уж заманца товш доаца гІулакхаш доахка кагирхой баьча. Цу хьакъехьа массеха масал доаладергда аз.

Институт чаккхъяьккха инженер волча Албакова Орджоникидзевская станицерча юкъерча школа хьехархо йола Р. У. Нальгиева йодайир. Албаковна диценнад ше малагІча хана вах, лакхера дешар-м дийшад цо, амма вizза саг-м хиннавац цунах. Цу саннача нахах ма-дарра доагІаш да А. М. Горьке «эхь ца хилча, доккха хьаькъал дар аьнна а воахалургвац» яха дешаш. Оакхарий хьисапе саг йоалае гІийртача цо эггара хьалха ший сий дожадаьд. Советски школе, институте дийша чаккхваьлча а иззал мара хьаькъал хьа ца нийцача Албаков шийх къахет. Паччахьалкхено дукха рузкъеи хан йоаяьй цунах дика инженер вaь ца Іеш коммунистически дог-уйла йола саг ве гІерташ. Цхьабакъда инженера Албакова сакхетам чу дешарах даьннача беркатал теннай ширача замах юхедисача воча гІулакхий боадо.

ХІара саг обществана эшаш хилар теркалдича, кхетаде хала дац мел боккха лоархІам болаш да хІара саьга, къаьстта Албаков санна бараштa, идейно - политически, нравственни кхетам балар.

Бераштa нийсса кхетам лураш керттерча даькъе дай нанеи да. Уж шоаш коммунистически сакхетам болаш хуле къонача тІехьенах дог доахилга я вай. ТІаккха сатийна Іе йиш йий вай бІаргашта гушие а шоай берий вахар даькъаза даккха гІерта нах вайна юкъе болаш хилча. МалагІа кхетам ший 15 бера бала йиш йолаш ва, масала, Албаков Іабас, уж 15-те а дІа а кхесса из лелаш хилча?

Дуккхача сийлахь боккхача наха сагах, цун низах, цун карагІ мел доаллачоах цец буваш, из ший вахара да ва яьхад. Къаьстта советски наха доагІаш да уж дешаш, уж ба шоай вахара, шоай ираза бизза дай. Цхьабакъда, халахете а, вайна юкъе хІанз а тІехь кІезига нийслац шоай бокъонаш ІотеІаеш хилча, фу дергда цун, гучох иштта хила легІад-кх из, оалаш бола нах. Къаьстта из вайнаьха кхалнаха доагІаш да. ТІаккха мишта кхетаде доагІа цхьаболча мехкараша, кхалнаха кІал сесаг йолча моттиге маьрел делга? Дуккхача нохчехи гІалгІаехи болча кхалнаха духьале ца еш йизза Іовшаш латт дІаяхача замах юхедисача воча гІулакхаша тІалоаттаю халонаш.

Иштта шоай бокъо яккха гІерташ бац Т. Албакова, З. Батаева, З. Албакова санна бола кхалнах. Царга ала безам боагІа поаной ма-дий шо, шугахьа ма-дий вай советски законаш. Цхьаккха дича а зулам бехкам боацаш дита йиш яц. ХІара кхалсаг эггара хьалха ше хила еза ший сий а ший бокъо а лораеш. Цун лоархІам геттара лакхлу тахан вай хьалаьца нихъ кхоана вай бераш а дІахо кхахьа гІертаргболга теркалдича. Шоай берий кхоане духьа а дІаяхача замах юхедисача воча гІулакхашта духьала а къовсам лоаттабе беза цу кхалнаха, кхычар. ХІаьта уж хьаллаца нах массанахьа болаш ба.

Хетаргахьа цхьаккха саг короргвац, хьанаьхка ший йиІиг школера хьа а яьккха цІагІа чусоцаьяй, аьна ца хоаш. Цу тайпара моттигаш хІанз тІехь тха районе а нийслу. Иштта Чумаков Махьмада деша ца ухийташ цІагІа соцайир ший йиІиг Фатима. Школа болхлой, общественни организацей дукха къахьега дийзар Фатимайна школе аха бокъо йоаккхаш.

Кхуваш йоагІача тІехьенна коммунистически кхетам балара чІоагІа зе ду шоай кхетам боаржабе гІертача дын фанатикаша, мурдий тоабашта керте латтараша. Цхьаккха сагах, алхха из даьлах тешаш хиларах гІерта дахкац вай. Цхьабакъда вай царна духьала ца даьлча Іе йиш ярех дац, нагахь санна уж шоай харц кхетам наха юкъе боаржабе баьлча. Къаьстта лира къовсам лоаттабе беза «сай бераштa сайна бакъахьа хетар хьехаргда аз» яха уйлаш ярашца. А, из иштта дац. ХІара саг обществе вахаш ва. Цудухьа вай массане а юкъара гІулакх да общества моралаца тарлуш бола кхетам хІара сага балар, къаьстта лоархІам болаш да коммунистически дог-уйла йолаш бераш хьалкхедар.

Кхы цхьаькха а да белгалдаккха дезаш: кагирхой дына гІулакхашта тІехьабаха гІерташта юкъе кІезига бац духхьал наха моттийтар духьа «далла Іамал а еш», къайлагІа шоай бІехьа гІулакхаш леладераш. Урдош доахараш, берзш деша ца ухийтараш, кхелаш хувшаераш уж ба. Дукха къахьег цар кагирхой шоашкахьа баха гІерташ. Из царна цхьадолча даькъе карагІ я доал. Цу гІулакхо кхы цхьаькхале а уйла яйт: советски школе деша ваьгІа, комсомоло кхетам беина, таханара вахар хьаххоллаш волча саго мишта лов шийна уллув бІеха гІулакхаш леладу нах.

Цул совгІа цхьабола кагирхой цхьаккха тайпара къовса ца луш цу морча наьха Іоткъама кІал болх. Мел дукха дийцад, мел дукха яздаьд вай шарІо. Іадаташа низ а беш кхалнаьха ираз доаду, яхаш. Вай заман кхетам хила безаш бола мехкарийи кхалнахи цхьадолча даькъе шоаш а ба бехке шоай ираз лораде ца магара. КІал сесаг йолча, ханага диллача шоайла дуккха боккхагІболча маІача нахага маьре ух уж, низ болча къаьнача Іаьдалашца къувса хала да, аьле.

Цхьа масал доаладергда аз. Итт класс чаккхъяьккха, комсомольски организаце секретарь а йолаш цхьа жъона йоІ сесаг а бераш а долча сагага маьре яхар. Из хилалехьа дукха дийцар цунга эІамигача берий, хІама гунахьа доацача кхалсага, бІарччача дезала ираз ма доаде яхаш. ХІаьта а цунах хІама хилаьзар. Хала хет цу морча наха де хІама доацаш. Сога хьаттача къуйл дегазагІа хета беза уж. ХІана аьлча къуй алхха рузкъана мара тІакхувдац, хІаьта вай ювца кхалсаг санна бараш берий, шоаш санна болча кхалнаьха ираз доаду.

ХІара саг ирзе ваха кхелла ва. ХІаьта хІаране ший тайпара кхетаду ираза маІан. Наха дикадар де гІертар, царна накъавоалаш хилар — из дeций доккха ираз? Саг лергвоацаш вац. Дале а, наха дикадар даьр цар дегашка ваха вус. Цудухьа хІара саг наьха дегашка дика лер йита гІерта веза.

Халкъа Іаьдалех долча газета оагІонаш тІа вай деча къамаьла юкъе тоьал дуккхача наха дакъа лаьцад. ХІаьта шоашта хетар кагирхоша кхы а дукхагІа дийцача дика дар.

Т. ХАШАГУЛЬГОВА, КПСС Сунженски райкома инструктор.

Северни Ледовити океана тІа даьннача кемашта духьал йоал йоккхий шан аьлхаш, лов юкъе а долаш чІоагІа хьекха дарц. Шера дукхагІа йолча хана дІаваха йиш йоацаш чІоагІа ша бу цу тІа. Аьхка лоацчача хана ша эттІабу кема хьалха а долаш мара доахалац. Къилбаседерча форда наькъагІа Мурманскера Дальни Востоке Советски Союза полярни порташка маьхе мухьаш нийца уха кемаш.

СУРТА ТІА: сома ша а тедаш Северни Ледовити океана тІа гІолла Мурманскера Игаркеи Дудинкеи маьхе мухьаш нийца долхача кемай ший хьалхара караван нийца дода атомоход «Арктика».

Р. ДЕНИСОВА сурт. АПН.

Городе Ростов-на-Дону юртбоахама машиний конструкторски бюрос хьаяь СКТ-2 яха помидораш чуэца комбайн цунах шерра пайда а эцаш мехка баьнадaараш леладеча боахамашка болх беш я.

Кердача комбайно баьцовгІаш хьа а тедаш, помидораш къеста а еш комбайна уллув гІолла йоагІача контейнеровоза емкосташка помидораш дІачуехк. Цу тайпарча американски машинаша деш доаца кхаьчаи кхачанзеи йола помидораш къоастаелга де а вІаштІехьдоал советски комбайна. Помидораш чуэцача агрегата производительность—сахьата 10 тонн я.

Тайп-тайпара приспособленеш ехкача СКТ-2 яха комбайн хох, сибаз, капуц чуэцача а лелае йиш я.

СУРТА ТІА: СКТ-2 яха комбайн Ростовски областа Аксайски района «Пригородный» совхоза кхай тІа.

Е. КОМИССАРОВА сурт. АПН.

СССР—ФРАНЦИ: цхьана леладу гІулакхаш чІоагІлуш латт

Карара шу, гучох, лоархІаме этап а хинна дІаоттаргда СССР-аи Францеиеи юкъе цхьана леладу торгово - экономически гІулакхаш шердара даькъе. Цу даькъера советско-французски бувзамаш дІахо дегІадахкара хоадамболлаш йола влияни яьй КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева 1974 шера декабре Рамбуйе Французски Республика Президентаца Валери Жискар д'Эстэнаца хиннача переговорех хьахиннарашеи из вІашагІкхетар чакхдоалаш яьча лоархІамеча экономически соглашенешеи.

Рамбуйе хиннача вІашагІкхетара тІеххьа керда лоархІаме дуккха вІашагІкхетарашш переговораши хиннай бе-беча гІулакхаш тІарча хьакпмий Вай мехка хиинаб: Франце премьер - министр Ширак, экономикаи финансай министр Фуркад, кхыча мехкашцарча торговле министр Сегар, почтайи бувзамеи дешашта вола паччахьалкхен секретарь Ашиль-Фуль, промышленностеи Іилман тохкамийи министр Д Орнано, кхыбола паччахьалкхен деятелаш. Уж баьхкача хана хиннача беседашка чІоагІа уйла тІаяхийтар СССР-аи Францеиеи юкъера экономически, промышленни, технически цхьана леладу гІулакхаш дІахо шердара хаьдда де дезараштa. СССР-аи Францеиеи юкъера торговле объем дІадахача шераца нийсийча уж деррига хІамаш бахьан долаш ер шу чакхдоалаш 30 процентал кІезигагІа йоацаш лакх а ена 8 миллиард французски франкага кхоачаргья. 5 шера яь керда соглашени кхоачашъелга иштта тэламе дІадоладаларо йиш хулийт Рамбуйе яьча переговорашка дага а баьнна оттадаь дехар кхоачашдаргa догдахя: дІадахача пхе шераца нийсйинача товарооборот шозза лакхъен из кхозза лакхъяра мел эшар ден.

Экономика даькъе цхьана леладеча советско - французски гІулакхий лоархІамегІара башхало я йІаьхха ханна лаьрхІа уж вІаштІехьдоахаш хилар. Цунца дувзаденна къаьстта дувцанза даргдац 1971 шера октябре Л. И. Брежнев официальни визитаца Франце вахача хана 10 шера яь цхьана леладу экономически, технически, промышленни гІулакхаш дегІадоаладара хьакъехьара Соглашени. Кхыча доккхийча гІулакхашца цхьана цу тІа оттадаьд шийна а мехка территоре тІа промышленни комплексаш хьалъяра даькъе цхьана гІулакхаш леладелга а хІаьта иштта СССР-и Францин экономически дегІайоалаяра хІанзарен хургйолеи планаш кхоачашъеча юкъе советски организацешеи французски фирмашеи дакъа лацара новкъостал де аьнна цар вІаши тІаийца декхараш а. Из соглашени ларде а лаьца шин мехка компетентни организацеша цхьана программа оттаяь экономикаи промышленностеи даькъе цхьана леладу гІулакхаш 10 шера дІаьхде. Социалистически мехкаи Малхбузен боккхача капиталистически мехкаи юкъе духхьашха барт вІаштІехьбаьппаб экономически бувзамаш шерра дегІадоаладара йІаьххача ханара шера программа оттаяра хьакъехьа. Программана юкъейогІа промышленни даькъе цхьана леладеча гІулакхий итташ йоккхий масштабни проекташ. Царех дуккха яраш хІанзле а практически кхоачашъеш я.

Из хьахьоккхаш дола масал да Оренбургски газопромышленни комплекс хьаяр. Французски фирмаша цунна лоаттаю Іалама газ йокъаю, серводородахи кхыча хІамаехи из цІеньо оборудовани а хІаьта иштта газови скважинаш кийчъяргеи газопроводаш яхкаргеи йода арматура а кхыйола оборудовани а. Цу комплекса хьалхареи шоллагІеи аргІаш хІанзле а болх бе йолаеннай. ХІаьта вІалла дукха ха йоацаш кулгаш яздаьд «Крезо Луар Антреприз», «Текнип» яхача французски фирмашца Оренбургски комплекса кхоалагІча аргІанна цар дуккха оборудовани яйтара хьакъехьа яьча кердача йоккхийча контракташта.

ВІаши гІойле йолаш шин мехко цхьана леладу экономически гІулакхаш къаьгга хьахьоккхаш дола цхьаькха масал да 1972 шера яьи 1974 шера декаберча кердача соглашенеца кхы тІа а шеръяьи йола Францена советски Іалама газ лоаттаяра хьакъехьара соглашени. Цу соглашенешка хьежжа 1976 шера денз 20 шера Франце ухаргья советски Іалама газ, хІаьта хІара шера дІвухийта газ 1980 шерале 4 миллиард кубометрга дІакхоачаргья. Цу даькъе цхьана леладеча гІулакхаща къаьгга хьахьокх йІаьххача ханна оттаяь йоккхий масштабни проекташ цхьана кхоачашъяра совленаш. Цар йиш хулийт шин мехка технически, производственни, Іалама торонех бизза пайда эца.

Газах лаьца яь советско-французски соглашени компенсационни ларда тІа, вешта аьлча керда хьалъеча промышленни предприятешка продукци телийтар СССР-а саппа, иштта Францена а хьашт хилар тердеш, промышленни проекташ кхоачашъяра даькъе цхьана гІулакхаш леладара хьакъехьа шин мехка юкъе яьча соглашенешта юкъе эггара йоккхагІа я. Дунен халкъе юкъе лелаеча торговле традиционни формаш шийца кхы тІа шер а еш, цхьана леладеча гІулакхий из тайпа СССР-аи Францеиеи юкъерча торгово - экономически гІулакхий керттерча лостамех цаІ а хинна дІаэттад.

Французски фирмаша оборудовани лоаттаю Усть-Илимски хьуппромышленни комплексе целлюлоза хьаяра, хІаьта цу предприяте хьаяьча продукцех цхьа дакъа Франце ухаргда. Советски Союзо цунна эшаш йола кхы тайпа бедал а кхухьийт Францена, цу даькъе мехкдаьтта а мехкдаьтта продукташ а, кхеран кІор, алюмини, цІаста, сийрда бесаш дола кхы тайпа металлаш. Укх тІеххьарча шерашка СССР-ера Франце дукхагІа кхухьийт кийча продукци—станокаши прессаши, подшипникаш, инструменташ, фото-киноаппараташ, телевизораши радиоприемникаши, сахьаташ а прибораш а. Французаша тІа-тІа чІоагІагІа могаеш я шоай хана французски фирмаша а цхьа дакъа оборудовани а луш гор. Тольятте хьалъяьча Волжски автомобильни завода машинаш.

Франце хьаяь машинаши оборудованни эггара дукхагІа нйераш кхыча мехкашца торговли лелаю советски организацеш я. Укх тІеххьарча 10 шера Францера СССР-е кхихьай автомобильни, химически, мехкдаьтта химически, мехкдаьтта доахача, металлургически, текстильни, кхачан, пІеккий-кога гІирсий промышленноста, кхыча доакъошта лаьрхІа тайп-тайпара оборудовани.

«ДІадахача шераша бакъдаьд цхьана леладу советско-французски доттагІала гІулакхаш массе оагІорахьара дегІаккхувлара политика беркате хилар, дог тешадеш хьахьекхад, царех мел торонаш йоахк. Хьадда яь вай ваІадаш керд-кердача хьаддача гІулакхащца хьалйизарах латт гІулакх»,—аьннад КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева, 1974 шера 5 декабре Рамбуйе ше къамаьл деш.

Экономикаи промышленностеи даькъе цхьана леладеча советско - французски гІулакхаша чІоагІду европейски континентера машареи тешшамеи хьал Цо материальни чулоацамца хьалъюз Европерча кхерамзлени цхьана гІулакхаш леладареи дешашта дукха ха йоацаш хиннача Совещане решенеш.

Леонид ЛОКШИН. (АПН).

«СОВЕТСКИ РОССЕ» ДОТТАГIАШКА

1976 шера аьхки 20 шу дуз «Советски Россе». Издани вIашагIйоллаш КПСС ЦК-ас бьльча соцам тIа йоахар, кердача общеполитически газета декхар тIадулл парте, эггара хьалхарча аргIанна. Российски Федераце халкъий вахар хьахьувкха. 1974 шера 1 январе, «Советская Россия» яхача йовзаш йолча заголовкана кIал гIолла хьабижар керда мугI — КПСС ЦК газетах КПСС ЦК, РСФСР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи Орган йир. «Правда» тIара дар керда ца а доахаш, цунна лалла дIаотта дезаш дар газет. ХIаьта, нагахьа санна дIадахача шин шера «Советская Россия» яхача газета тираж халданза дуккагIа хулаш хьайоагIе, тIаккха из шин маIан а долаш, ше дагадохийташ йола юхь а йолаш да, тха газет хозахеташ деш кагирхошеи ветеранашеи, интеллигенташа а юрта бахача наха а, партийни активон болхлошеи. Гучох, царна хьашт дараш да «Советски Россе» тIа дувцараш, гучох, из дешача дукхачарна йоакхо йола доттагIа а собеседник а кораводгIа тха газета тIара.

Укхаза дийцача нийса хила тарлу «Советски Россе» Къилбаседа Кавказа Автономни республикай вахара хьакъехьа ше дешараща къамаьл мишта ду.

Российски Федерацена чуйоагIача моттигашка бахача 140 миллион нахах цхьана лаьрхIача Дагестана, Нохч-ГIалгIайченна, Черсий-Балкхарошкенна, Къилбаседа ХIирашкахьенна доагIача даькъа кхоач 4 миллион гаргга саг.

Оаха геттара дика кхетаду, кепайоазув ирагIа дола классови герз хилар, хIаьта цудухьа из кийча хилийта а гIерт тхо, массе тайпарча фальсификаторашта хIама тохара аьттув бола моттиг тувлаялийтац оаха. Шоай хана тха газет дешараша чIоагIа раьза хинна тIайнцар Нохч-ГIалгIаченерча Х. Бокова «Радиодиверсанташ», «Кхетам балари традицеши»; М. Вагабова — «Дагестан: хьадагалувцараши долаш дараши»; М. Абдуллаева — «Харпахьча нийсбеннаб» яха публицистически статьяш. Цар тIа а ХIирийчени Черсий-Балкхаройчени материалаш тIара язъяьча кхыча статьяш тIа а дала доаггIача тайпара жоп лора халкъашта юкъе моастагIал долей тешам боабеи гIертарашта. Газето партийни организацей уйла тIаерзайора наьха дегаша къоабалъергйола, царна хьашт хургйола кхетама балха формаш лахара. Бокъонца бакъдолча хIамашцеи гIулакхашцеи дIагойт оаха чIоагIлуш дола халкъий доттагIал, социалистически интернационализма принципаш толар.

Экономика, къахьегама дешаша эггара керттера моттиг дIалоаи «Советски Россе» тIа. Газето шерра хьахьувкх городеи юртеи къахьегамхой социалистически яхь, пропаганда ю новаторий опыта, Iилма-технически прогресса карагIдувлараштa, хьагучадоах боахам дегIабоалабеча нийслу кхоачам, боацараш. Дагадохийтаргда аз, алхха укх тIеххьарча хана Къилбаседа Кавказа Автономни республикашкара — Черсий-Балкхаройкахьара лакха хьувкъам кхебеча говзанчий опыта эррийгроссийски копилка хьакъехьара. Дагестана дуга леладераштеи комсаш лелаераштеи карагIдувларий хьакъехьа, баьцадаараши соми баккхареи кийчбареи Грозненски эксперимента хьакъехьа, Къилбаседа ХIирашкахьеи Садонски дашацинкови комбинатерча проходчикий рекордий хьакъехьа йоккхий материалаш кепайийтта хилар.

Къаьстта чIоагIа теркалду оаха яйгача промышленностеи халкъа эша товараш арахецача кхыча доакъойи предприятеи болх. Иштта зув газето бытовой гIулакхаш ду индустри дегIа мишта ух а. Масала, дукха кха йоацаш кепатеха араьккхаяр «Дикал—керттердар» яха чIоагIа лоархIаме статья. Цун автор вар Черсий-Балкхарой АССР бытовой гIулакхаш дара министр М. Башиев.

Газета тIа йоккха моттиг дIалоац Iилма-технически прогресса проблемаша. Цу даькъе эггара лоархIамегIа дола лостамаш цIенхашттаи кIовргеи дувца гIерт редакци. ХIаьта газет дешараша а новкъостал ду тхона цу гIулакха. Хьашт долча темаех йола материалаш каст-каста ух, Iилмана карагIдувлараш практике чакх мишта доах дувц боккхийча Iилмахоша.

Парте решенешка белгалъяьй укх шера газето увттаяь керттера проблемаш. Гаьна яц парте XXV съезд хьаелларгйола ха. Цудухьа «Советски Россена» чIоагIа лоархIаме хет чакхдаьннача пхе шера сурт вай ханарча наха хьалхашка Iодиллар, итогаш яр, кердача пхе шера доккхагIдола декхараш кхоачашде дог оттаргдолаш уж ювцар.

Россе промышленность — дунен тIа сий даьнна гиганташ— Уралмаш, Магнитка, Электросила... — хинна Iац. Уж кхы а «юкъерча лоархIамера», масала. ХIирашкахьара Электроцинк, Балкхарой лоамашкара Тырныауз, Грознера мехкдаьтта химически комбинат, Дербента юххера «Дагестански ЦIераш» санна йола предприятеш а я. Цхьабакъда цхьаькха тайпа, болх беш дола кулгаш сел дукха деце а, дерригаш а дошо кулгаш дола индустри а я. Аз ювцараш наьха вахар хоздеш йола башха-дика хIамаш хьаю традиционни промыслаш я. Хоза хIамаш кхоллача цу говзанчех гIаддахе, чам беле дувц «Советски Россе», халкъа промыслаш лелаяра проблемаш къестаяра новкъостал а деш.

Кулг-кара хьаcш йола хIамаш штампах лораяри доакъош ца дайташ Iалам лорадари. Бе-бе категорецI я аьнна хеталу хьехаераш, цхьабакъда шоззе а оаха дувцар ширача замалахьа цIагIа еш хинна а юртара яьнна а хIамаш хьашт хилар дац. Газето белгалдоаккх хIамаи хьурмат деш ваха везилга, хьатIакхувча юахалашта хьалхашка ший бехктокхам ховш хила везилга.

Дукха ха йоацаш «Мозаика» яхача тха разделе кепатеха арабаьккхабар Яблонец-на-Ницe (ЧССР) районе дIаегIа хIамаш лораярен уж йоаярах болча бехктокхемеи хьакъехьа соцам баь хиларах бола хоам. Опдаьнна хьех хоадае безам хиннaчо 53 эзар крон (5,3 эзар сом), дийхках — 59 эзар крон, хIаьта метр лакхача лиственицах — 83 эзар крон (8300 сом) такха еза. ДIахо а йоахар, гонахьара Iалам лорадара вIашагIъеллача ЧССР Федеральни комиссе соцадаьд, Яблонецкера дараш санна дола гIодаш деттилга геттара нийса гIулакх хилар. Цу тайпара кепаетта материалаш дагайохийта лаьрхIар «Iалам лорадар» яхача дешай маIан кхыча тайпара доацандаьи хила йиш йоацандаьи. ХIаьта, нагахьа санна Нохч - ГIалгIайчене, масала, Ишхой-Юрта юххе дукха ха йоацаш башха-дика хьу тийда а тийла, итташ шерашка лаьтта хепаш дехка я дехка къайлагIа дIадахьийта хилча, цунах гIод такха дезаций, нагахьа санна Яблонецки тарифагIа хIара хоадаьча гаьнах 5300 сом ца токхе а, советски IаьдалагIа, Iалам лорадарах долча „Закона мугIарашка из оттадаьча тайпара. Гудермески районе нийсденна гIулакх тоххаш я хIанз тха редакци.

Саги Iалами. Технически прогресси гонахьеи. Уж проблемаш, мел йоккхийча а кагийча а хьунаща ювзаенна уж яле а, наха чIоаггIа дагайоахкаш я, цудухьа газето халданза юви гонахье лораяра проблемаш.

Юрта боахама дешаш дувцача хана ялат дукхагIа даккхара тIаерзаю оаха уйла. «Советски Россе» халданза пропаганда ю Черсий - Балкхарой ХIирийи хьажкIаш лелаерий — Россе цу даькъе къоабал а баь тIанйцача говзанчий йIаьхийча опыта. Йоккхий статьяш кепаетт Дагестанеи Нохч-ГIалгIайченеи кIай ялат — дуга — сеи чотах. малагIча тайпара дукхагIа гулдергда бокъонца хьа а хьокхаш. Цу даькъе белгалйоалаш я йокъал лаьттайоллашехьа а лаьтта леладераша лакха хьувкъам кхебаь укх шерара опыт. Къилбаседа ХIирашкахьеи Дагестани дика лоархIаю паччахьалкхенга ялат дохкара планах, цIаккха а ца ихача тайпара элеваторашка ухар Черсий-Балкхарошкахьара ялат. Газета хьашт долаш да шера хьийгача къих хьахиннараш меттел чоалханеча хьалашкара Къилбаседа Кавказа лаьтташ лелалераша малагIа урокаш ийцай а.

Укх шера бIаьстан юхье КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленума итт шу дизар белгалдаьккхар вай. Шеко йоацаш, уж дар овлангара денз боахам эргабаьккха итт шу, колхозийи совхозийи экономике, вай юртий, станицай сурте дог гIоздоаккхаш хувцамаш даь шераш. Иштта хIанз а Нечерноземера 29 области автономни республикеи эргаьккха тоаяра йоккха программа оттаяй парте. Эргалонаш Россе Центре мара хургьяц аьнна хетадала тарлу. Цхьабакъда из ишта дац. Нечерноземе прогресс хургья еррига юртбоахама производство, цу даькъе Къилбаседа Кавказе а, цхьатарра айяларца цхьана.

Съезда хьалхара юртарчеи городерчеи къахьегамхой яхь гойтар — редакце къаьстта йоакхо еча дешаех цаI. Цудухьа оаха халданза белгалдоах экономика дешаш цхьана къестаде дезаш хилар, вешта аьлча гаргтарча хана эшараш гаьнарча перспективаца дувза деза, хIаьта цхьаккха дича а юкъагIа ца юташ теркалъе еза дегIаахара социальни аспекташ. Цунца дувзаденна дагадохийтаргда аз довзаш дола ленински дешаш; массанел а хьалхадаьнна лелаш хила деза газет. Хьалхадаьнна лелар — из да общественноста уйла парте политика керттерча лостамашта тIаерзаяр, событей дерригIа лийнна а ца Iеш, перспективага хьежар, кердачоа никъ баккхар. Из да иштта дIахьалхашкахьа ахара новкъарле еш дола хIамаш шоай ханнахьа теркалде, кхоачамбоацараш дIадахара общественни уйла тIаерзае газет декхарийла хилар а.

Эшалургдоаца хьинар долча нахах дувц оаха журналистийи писагелийи очеркаш тIа. ДикагIйолча бригадай коллективни портрет, юххьанцарча производственни ячейкай юкъмоттига проблема — уж деррига хIамаш безам тIабодаш дале а, духхьал дIааргда вай, цхьа моллагIйола темаш вIалла а яц. Уж я вежарашха йола солидарность, советски сага дерригача къамаи дегаолде санна темаш. Хьадагабохал оаш, «Махачкала» яхача сейсмически станцеца эпицентр Дагестанерча город Буйнакска районе а йолаш 7—8 балл низ болаш лаьтта кIал чинг техалга хайна хиларах дукха ха йоацаш хиннa хоам. ШоллагIча дийнахьа редакцена ховш дар долла хIама. ЛаьрххIа зувш дар тхо, йохаяьча городо фанерах яьча времянкашка, брезента чаьтарашка вахар вIаштIехьа мишта доаккхар. Хатар хиннача моттигера, «Вежарий новкъостал — мохк агарах хинна хатар дIадоаккхаш я Буйнакск» аьпна керте гIолла даь йоазув а долаш яьча репортажа тIа газето, халонаш ца хьоадаеш ца а юташ, дувцар, гIишлош еча кердача организацеша городе балхаш дIа мишта доладу, лоаллахарча Автономни республикаша, Къилбаседа Кавказа краяшеи областашеи вежарашха новкъостал мишта дора. Еррига Дагестан, цун еррига городаши районаши гIайттар гIо де. Ценошии предприятешии хьалъе а тоае а Буйнакске кхаьчар бIаьш бригадаш, халданза ухар цига цемент, хьу, шифер, кирпишк...

Кердача положенега хьежжа Советски строительства отдел вIашагIъеллай тха газето Советски Iаьдала органий массе оагIорахьарча гIулакхех, харжархой наказаш кхоачашдарах. Советаша торговии, бытовойи гIулакхаш мишта тоаду дувц «Советаш: инициативеи опыти» яхача разделе. ВIалла тIера Iо ца йоаккхаш лелаю «Товараш — тIехдика хилда» яха рубрика. Цунна кIал дувц из дале а е кхыдале а долча товарий дикалах а волах а, е духхьал керда арахийцача товарех хоам бу.

Массе тайпара да Россе культурни вахар. Газето хоам бу безам дукхагIа тIабодача событеех, каст-каста кепаетт кердача литературни произведенешкара стихаш, дувцараш, доакъош. Шерра ювц дунеи халкъашта юкъерча вахара событеш а. «Мозаика», «Доазол дехьара Iилмеи техникеи» яха тха разделаш газет дешараша чIоаггIа могаеш, я. Цхьаькха, къаьстта ший тайпара рубрика — «Гаьнарча меридианашка»— Азе, Африка, Америка... мехкех лаьца хIамаш дувц. Газет дешачо теркалдаь хургда, кхыча мехкий пресса тIара лоархIамегIа йола материалаш оаха каст-каста тхоай газета тIа етташ хилар. Цу публикацешца — буржуазни кепайоазоно даьза ца доалаш деча мукIаралца — массаза а яхар мо, уж гучабоахаш йола материал хул.

«Советски Россе» тIа каст-каста хул советски школа дегIаяра проблемех, бераштa кхетам балара гIулакха дезалеи общественностеи лоархIамах лаьца материалаш, моральнии правовии темаех йола статьяш, хоам бу суда, прокуратура, милице балха практикерча хайча дика долча хIамаех. Духхьал тха газето арахецаш йола къаьстта субботни номераш дезала юкъе, салоIача сахьаташка еша лаьрхIа я.

Газет дешачо дайта хIара письмо чIоагIа теркалдеш тIаэц редакце. Цхьабараша цар тIа дувцар кхоачашдайта дIадохьийт дахьийта деззача органашка. Ловцца аьлча, долла хIама ду, шоай газетага кхайка газет яздераш жопа раьза хилийтараи газет дешаращцара газета бувзам чIоагIбалийтараш.

А. ПОДОЛЬСКИЙ,
«Советски Россе» собственни корреспондент, РСФСР культура заслуженни болхло.

Чуерзаю гуйре

Укх деношка сихбенна шекара свекла чуэцаш ба Урус-Мартановски районерча «Горец» совхоза шоллагIча отделене болхлой. Укхаза 145 гектар я из культура. Уж чуэцаш я Межиев Махьмадеи Якубов Мовладеи агрегаташ. ХIара гектара тIара 300 центнер а кхы дукхагIа а чуэц мерза овлаш. Планах лаьрхIа хиннaчул дукхагIа хул из.

Белгалдаккха деза укх шера свекла лелаераша дика хьувкъам хьалкхебаьлга. ДIайийнача хьалхарча деношка депз царна дика Iунал деш хьабаьхкар отделене дикагIбола Эльбердова Майдата, Мальсагова Яхийта звеношкара свекловодаш. Эльбертова звенона тIачIоагIъяьй 70 гектар — кхыча звеноштачул дукха а дукхагIа. Иштта дале а уж лоархIабир шоашта хьалхашка оттадаьча декхарех. ХIанз 300 тонн совгIа свеклаш заводе дIачуеннай цар.

Дукха ха йоацаш генараш чуйица баьннаб отделене болхлой. Планах 11,5 центнер мара чуэца ца дезача хIара гектара тIара 12,5 центнер генараш чуийцад механизатораша. ХIаьта хIара гектара тIара 13,8 центнер чуденад Юсупов Адпана звенос.

Ялата лаьрхIа дIайийна хьажкIаш а чуийца баьннаб отделене кхашкара. Уж лелаеш яр коммуниста Тимаров Увайса механизировани звено. 180 гектарах хIаране тIара чуенай 35 центнер фуальяьха хьажкIаш.

Хьувкъам чуэцара балхаш доаллаше аха доладу лаьтта. ХIанз из болх беш я 2 агрегат. Иштта сухалбаь деш да гурахьа дIадувча ялата лаьтта кийчдара балхаш а. Цу агрегаташка болх беш ба дикагIбола механизатораш Асаев Супьян, Атиев Лема. Шоай нормаш хIара денна 130—140 процент кхоачашъю цар. Иштта сиха а дика а кхашкара балхаш чакхдоахаш ба «Горец» совхоза шоллагIча отделене къахьегамхой.

С. МАДАГОВ.

НАЬХА ХЬАШТАШ ДИКАГIА КХОАЧАШДЕРГДА

«Малгобекнефть» НГДУ ОРС-а болхлоша укх шера дIабахача 9 бетта товарооборота план 107,9 процент кхоачашъяьй, вешта аьлча дохка лаьрхIа хиннaчул 112 эзар сома товараш бахача нахага дукхагIа дехкад.

Наха дикагIа гIулакх де гIерташ ба дукхагIбола тха продавецаш. Царех ба №№ 9, 15, 28, 40 йолча тикашта, иштта №№ 11, 5 йолча ларекашта кулгалдеш бола М. Костоев, Р. Ведзижева, Булгучева, Р. Доскиева, М. Яндиев, Д. Хашиев, кхыбараш. Тикашка дохка товараш тIаккхувча белгалбаьнна дика къахьегаш ба шофераш Евлоев Муса, Долаков Ахьмад, Мамергов Салмаи, тракторист Галаев Керим-Султан. кхачаи склада болхло М. Шимбалов.

Цунца цхьана кхоачамбоацараш а да тха ОРС-а цхьайолча тикашка. Ийс бетта плани тIанйца социалистически декхараши кхоачашдаьдац ин. Льянова, Эгиноевас кулгалдеча, иштта Гомкартиева, Фаргиева керте лаьттача №№ 2, 4, 7, 24 йолча тикаша.

КарагIдаьнарий бе боаггIамах а беш, къахьегамхошта дикагIа гIулакх дара, товарооборот лакхъяра, планови заданеш кхоачашъяра балха тIа дукха кхоачамбоацараш долга ховш а уж дIадахара чIоаггIа къахьегаш а я ОРС-а коллектив. Хила езача тайпара лакха яц бахача наха гIулакх дара культура. ХIама ьа чубаьхкача нахаца гIожа а торговле балха бокъонаш телхаеш а ба цхьабола болхлой, лергтIа тоххам бац наха дукхагIа эшача товарий. Цунца дувзаденна складашка хьада доллаше а хан-ханнахьа тIа ца кхаьарца тикашка цкъаза доацаш нийслу дукхагIа эша товараш.

КПСС XXV съезда сийленца цакъаяха лерхIаш шера йола товарооборота план 27 декабре кхоачаш а еш планал совгIа бахача нахага 120 эзар сома маьха товараш дохкара керда социалистически, декхараш тIа а ийца хIанз хьинаре къахьегаш я тха ОРС-а коллектив.

М. ИЛЬЯСОВ,
«Малгобекнефть» НГДУ ОРС-а начальника заместитель.

МОЛДАВСКИ ССР. Паччахьалкхенга сом бохкара пхе шера задани республике эггара хьалха кхоачашъяьй Слободзейски районо. Консервни заводашка, мехка промышленни централка, республика торговии сете дIабахьийтаб 330 эзар тонн Iажаш, кхораш, персикаш, черешнеш, боалаш, хьачаш. КПСС XXV съезда сийна къахьегама вахте а этта пхе шера заданел совгIа паччахьалкхенга 40 эзар тонн сом бохка дехкар тIанйцад слободзейски сомий бешамаш лелаераша.

Социалистически яхье хьалха ба «Память Ильичу» яхача колхозашта юкъарча беша болхлоша.

СУРТА ТIА: ялх эзар гектар йолча колхозашта юкъарча беша упаковка еча пункте сом дIаккхувча автопоездаш лелаю.

А. СИМОНОВСКЕ сурт. ТАСС фотохроника.

ПЯТИЛЕТКА ГIИШЛОШ ХЬАЛЪЕШ ЛАТТАЧА

КИРГИЗСКИ ССР. Киргизеи Казахстанеи 135 эзар гектар лаьтташта тоха хий Iоадара Талас яхача сихача хи тIа Кировски водохранилища хьалъяра сунт тохаш боахка гIишлошъераш 86 метр лакха сунт теха баьннаб.

550 миллион кубометр хий чудолаш хургйола водохранилище графикагIа лаьрхIа хиннaчул сихагIа хьалъяьй. Гидростроителий коллектива хьинареча къахьегамо торо хилийтай ханал цхьа шу хьалха сунт теха яккха. Кировски водохранилище чура хий Кировски районерча «Манас» яхачеи Киргизстана 40 шу дизара цIерагIчеи йоккхийча совхозий кхашка диллад.

СУРТАШ ТIА: Кировски водохранилища сунт; контрольно - измерительни аппаратурага хьожаш йола Ярых Натали.

В. Моревеи В. Лазаревеи сурташ.
ТАСС фотохроника.

ЯЛАТ ДIАДУВШ БА

Гуйрийна культураш чуерзаярца цхьана Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхозе сихлаь дIахьош да кердача пятилетка хьалхарча шера хьувкъама лард йоллилга.

ХIара дийнахьа итт агрегат арайоал ялат дIаде. Соахка гурахьа а укх шера бIаьсти а дIайийна культураш чуэцаш ялат дIадувлга тIехьадаларах лоацача хана из дIадийна даккхара пхиъ агрегата тIехьа кхоккха сеялка йийзай. Къахьегама овсарле лакха я цу агрегатий.

Массехк дийнахьа вIаштта догIаш дийлха дика дошадаьд лаьтта. Цул тIехьагIа шерра доаржадаь дIахьу гурахьа юв культураш дIаер. ХIанзле 150 гектара тIа культураш дIаийна баьннаб механизатораш. Дика тоадаьча, тIунача лаьтта дужа фу цхьоалагIча класса да.

Лоацача ханеи дикеи гурахьа юв культураш дIаера механизатораштa юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латт Дадаев Агдан. Цун агрегато дийнахьа 40—45 гектар юв.

Совхозе укх шера гурахьа 1400 гектара тIа культураш дIае езаш ба совхоза ахархой.

Т. АРЧАКОВ.

* * *

Кхашкара балхаш чакхдахара деррига низаш оарцагIдаьхад Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза механизатораша. Из царна дика карагIдоал комплексагIа кхоачашдеш хиларах. Цхьан участке аьха даьлча вокх участке дIадоладу лаьтта оахилга. ХIара дийнахьа нохараш тIехьа а долаш бархI агрегат арайоал колхоза кхашка.

Цунца цхьана сихлаь дIахьош да иттлагIча пятилетка хьалхарча шера хьувкъама лард йоллаш гурахьа ялат дIадер. ХIара дийнахьа 60—70 гектара тIа ялат дIадув колхозе. Укх шера 1100 гектара тIа гурахьа юв культураш дIае езаш ба колхозхой. Фу цхьоалагIча класса да.

Ялат сихагIеи дикагIеи дIадера механизатораштa юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латт Ибрагимов Нурмахьмад, Денисултанов Iаьла, Йсаев Хьусеи, кхыбараш.

Сийлахь бокхача Октябра цIей хьатIакхоачаш кхашкара деррига балхаш чакхдаха лерхI колхозхоша.

О. ШАДИЕВ.

ОАМАЛ ИШТТА ЙОЛАШ...

Опытно - экспериментальни участка комплексни бригада бригадир Ануфриенко Борис Васильевич укхаза балха венача хана завод хила гаьна дар специальни проектно - конструкторски бюрона. Борис Васильевича гуш хьалйир завод. Итт шу дуз укх шера «Нефтегазпромавтоматика» завода. Завод дегIаена, цун коллективага низ бенна, доккхий къахьегама толамаш даьха шераш да ала мегаргда царех. Цу шерашка дегIаенай бригадира слесара Б. В. Ануфриенко балха говзал, цун общественни сакхетам. ИйслагIча пятилетка декхараш ханал хьалха, 17 сентябре кхоачашдаьд «Нефтегазпромавтоматика» коллективо. Ший пхе шера план Борис Васильевича кхоачашъяь шин шу дала доал.

Борис Васильевича кулгалду комплексни бригада къахьега участок заводе эггара лоархIамегIчарех я. Укхаза дIадолалу керда продукци арахецилга. Участке кийчъяьча опытни образецах дIахо серийни арахецa йолаю продукци, укхаза далийтача гIалато чIоагIа новкъарле ергьяр кхыча участкашкарча балха. Цхьабакъда гIалат далийта моттиг нийсъеннаяц. Нагахьа санна болх селлара лоархIам болаш бецаре, Ануфриенкос, цо кулгалдеча наха шоай болх кхы кIезгигаIа бехктокхам хеташ бергбацар аьнна хет.

— Iа кулгалдеча комплексни бригада коллективо тIехдика къахьегама толамаш дахара а, ерригача заводе барттайна, дика къахьегаш хиларца из цIи хеза хилара а малагIа къайле я хьуттача: — Цхьаккха къайле а яц, е аз кулгалдар, ца дар гунахьа а дац,—дувц бригадира,—иштта ба коллективе вIашагIкхийтта нах: хIараваp ший де дезар хьадеш, дечох дог лазаш, дикагIа ший болх бе гIерташ.

Ануфриенко Борис Васильевич керте латта «дезал» ба а ба барт болаш а хIаране сийде мегаргдолаш а. Масала, слесарь А. А. Коняхин — комсомолец, Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат ва, ийслагIча пятилетка декхараш цо кхоачашдаь дукха ха я. Дукха ха йоацаш ший балха говзал цо кхы а лакхъяра тешал деш балха йиълагIа разряд елар цунна. Н. К. Сазонов — участка партийни организаце секретарь, къахьегамхой депутатий Октябрьски райсовета депутат ва. ДIадахача шера тешаме, тIехдика къахьегарца ший тамагIаца болх бе бокъо яьккхар Н. К. Сазонова.

Шоай балха говзал даим лакхъе гIерташ, производственни заданеш тIеххкоачашъеш, общественни вахаре хьинаре дакъа лоацаш ба слесараш А. Костенко, А. Кривошеев, токарь В. Жигалов, фрезеровщик А. Касьянов, бригадера иштта кхыбараш а.

Уж санна болча наха кулгалдеш вола бригадир ше а хила веза массадолча хIамин тIехьа масал эца мегаргдолаш, ший бригадерча болхлошта хьехам бала ховш а, балхах дика кхеташ а. Борис Васильевич иштта тайпара кулгалхо ва. ПхелагIча разряда слесарь волча цо бригаде эггара хьалха яьккхар ший тамагIаца болх бе бокъо. Цул тIехьагIа из бокъо яккха, балха разряд лакхъе новкъостал дир бригадерча шин болхлочоа.

ИйслагIча пятилетка декхараш ханал дуккха хьалха кхоачашдарах «Знак Почета» яха орден елар бригадира. Массанеша дег тIара ловцаш доахар Борис Васильевича дезача совгIатаца даькъал вувцаш. Бригадера болхлой раьза бар бригадира орден сина: «йоагIаш сийнай», — йоахар цар. Производства тIа дика толамаш даьха ца Iеш Борис Васильевича хьинаре дакъа лоац общественни вахаре а: КПСС Нохч-ГIалгIай обкома член, завода паркома член ва из.

Нийслу бригаде цхьаца халонаш; уж цхьаз эшаю. Цхьана къахьег, цхьаца каст-каста салоIаш хул бригадера болхлой. Чкъаьрий даха болхе а, чарахье болхе а, театре болхе а, шоай бригадир массаза а хьалха волаш хул Ануфриенкос кулгалду бригада. Цудухьа оал заводе царех барттайна ба аьле, цудухьа царех тара хила а гIерт.

Л. АУШЕВА

КОСМОСЕ ЦХЬАНА ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДЕШ ДАЬККХА ИТТ ШУ

Вай мехко космически аре машара гIулакха Iомаяраи карарзаярaи чакхйоахача шерарча программана юкъе лоархIаме моттиг дIалоац советски Iилмахоша кхыча социалистически мехкий специалистащца цхьана деча тохкамаша.

Цу даькъе социалистически мехкаша цхьана леладу гIулакхаш 1965 шера, Советски Союза инициативагIа космически аре машара гIулакха тахкараи пайда эцараи низаш вIашагIтохара торонаш Iомаяра хьакъехьа социалистически мехкий правительстваштa керте лаьттараштa юкъе дIахьа письмош дахьийтача хана дIадоладеннараш . лархIа мегаргдолаш да.

Лаьттан кхойтта искусственни спутник, «Вертикаль» яха геофизически ракеташ, метеорологически ракеташ, космически физика, метеорологе, бувзама, медицина даькъе даь дуккха экспериментальни теоретически балхаш — уж хIамаш да «Интеркосмос» яхача программана юкъе Болгаре, Венгре, ГДР-о, Кубас, Монголе, Польшо, Румыне, СССР-о, Чехословаке итт шера хьийгача къих хьахиннараш.

Шерра йовзаш я цхьана леладеча гIулакхашта ларде яда а вIаши юкъе финансови расчеташ ца лелайташ йола а принципаш. Ракетно-космически техника средстваш (космически аппараташ, ракеташ-носителаш, стартови комплекс, командно-измерительни комплекс) Советски Союзо цхьана леладеча гIулакхашка гIолларча ший партнерашта мах боацаш тел. ХIара мехко ше дIахец ахча цхьана леладеча гIулакхий доазопел чухьа цун Iилман учрежденеша деча балхашта. Цу тайпарча лардо Болгарега, Венгрега, ГДР-ага, Польшага, Румынега, Чехословакега йиш хилийтай юкъарчал лоацаш космосе Iилман тохкамаш деча паччахьалкхеи лоацача хана дIаккхета, хIаьта цун маIан — кердача, Iилман эггара керттерча лостамашта шоай мехкашка лард йоллар.

Социалистически мехкаша цхьана леладеча гIулакхий формех цаI — «Интеркосмос» яха космически бувзам лоаттабу, бокъонаш цхьатара йолчеи вIаши гIойле йолчеи хьалашка цхьана гIулакхаш леладе ловча паччахьалкхенашта хьайийлла йола дунеи халкъашта юкъера организаци хьаяр.

ХIанз Iилман тохкамаш дулургдац электроникана, приборостроенена, вычислительни техникана кердда карагIдаьнараш юкъе ца доаладеш хилча. Ший аргIанна лоархIаме проекташ, белггала аьлча космически яраш, кхоачашъяро дIаьхий ду царца дувзаденна промышленни доакъош.

Социалистически мехкаша йIаьхий опыт Iоаьяй дукхача планера Iилман программаш цхьана кхоачашъяра, Iилмахой коллективай болх вIаштIехьбаккхара, производственни экспериментальни база хьаяра гIулакха.

Цхьана балхаш деш даьккхача итт шеро хьахьоах, царна юкъера беррита доакъашхой тIанйцача программех дика лоархIабаь ца Iеш, цхьана леладеча гIулакхий доакъоши формаши шеръе гIерташ а хилар. «Интеркосмоса» программагIа тохкамаш де лаьрхIа шоллагIча ноахала вертикальни зондировани ю спутникаш, ракеташ хIанзе а денз кийчъеш я Советски Союзе. Царна могаргда дукха а боккхагIбола пайдана мухь текхабе, цар йиш хулийтаргья эксперименташ яра торонаш шеръе.

Керда космически объекташ болх бе йолайолийташ хилча йоаггIача тайпара кийчъе еза стартови командно-измерительни комплексаш. Шоай аргIанна, довкъашхой долча мехкашка а шерра дIадоладаьд кердача космически аппараташка оттаяра . Iилман аппаратура кийчъяра балхаш.

Цхьана леладеча гIулакхашка гIолларча партнераша йоаккхо ю космосера Iочуйица информаци сихагIа цхьалхаяккхара а. Цу гIулакха хьаеш я эксперименте дакъа лоацача мехкашка ядача, космосера Iочуйча информаци юкъарчал доацаш хьатIалувцача станцешка хьайе йиш хулийташ йола даннеш дIатесла система.

Космически аппараташка Iилман аппаратура комплексаш оттаеча хана боккхача лоархIаме я Iилман аппаратура служебни системащца ювзайолийташ йола средстваш. Цу тайпара бувзам эш приборaш питане источникех, управлене системах, телеметрически системах дIахоттара а хIаьта иштта прибораш эшшача оагIорахьа лостаяра а лоаттаяра а. Уж устройстваш хьаяра къахьегаш ба Советски Союзеи Чехословакеи специалисташ.

Социалистически мехкаша цхьана леладу гIулакхаш — космически аре тахкареи карарзаяреи даькъе цар Iилмани производственнии потенциалах рационально пайда эцара къаьгга масал.

Георгий НАРИМАНОВ,
физико-математически Iилмай доктор,
Константин ЦЫПКИН.
(АПН).

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ИНТЕГРАЦЕХ БОАЛА ПАЙДА

Нагахьа санна СЭВ-о нерхIарех дукхагIйола оагIош чулацна аьлча, уж укх хIамаех латт: партнераш долча мехкий низаш вIашагIтохарен координаци яреи наькъаца СЭВ-а членаш долча мехкий халкъа боахам планагIа дегIаккхувлара, экономически технический прогресс сихъяра, кIезигагIа дегIасна промышленность йолча мехкашта индустриализаци яра боарам лакхбара, къахьегама сесарло лакхъяра, халкъий хьал-торо айяра новкъостал делга.

Венгре, ховш ма-дарра, чухьара рынок башха йоккха яц. Цул совгIа, чакхйоахача промышленноста хиланза яргйоацача бедалах доккхагIдола дакъа арахьара тIаккхахьа дезаш да тхо. Нагахьа санна хIанзарча промышленностага дукха капиталовложенеш дIаахийтанза ярг ца хилар а хIаьта ишта экономични производство геттара кIезигача доакъошка серийность а йолаш мара (цхьабакъда чурча гIулакхашта эшарел тIех йола) хила йиш ца хилар а цу тIа дIатIатехача, къаман экономика къахьегам дунен халкъашта юкъе бекъара юкъеяхийта езаш хилар кхы а дукхагIа гуш хургда.

Боахама вахара интернационализаци яра процессо чулаьцад дунен тIара дегIа мел даьхка мехкаш. Цхьабакъда вежарашха долча мехкаша, цу даькъе Венгре а, хьадэьл къахьегам дунен халкъашта юкъе бекъара геттара керда социалистически тайпа. 1971 шера СЭВ-а XXV сессе тIаийцача Комплексни программа ларда тIа дIахо социалистически экономически интеграци йоаржаяр ВНР хIанз экономически дегIайоалаяра керттерча декхарех цаI да. Цу программага хьежжа вIаштIехьйоах оаха экономически политика, нийсъю тхоай экономически дегIаахара пхе шера планаш. Вахаро бакъду, СЭВ-ага гIоллачча шоай партнерашта эшараши цар торонаши теркал ца а еш, тахан цхьанна а социалистически мехкага ший халкъа боахама планаш увттае йиш ца хилар. Масала, Венгре энергоструктура эргайоахаш тоаюлургьяц, кхыча социалистически мехкаща кооперировани йоацаш. Тхоашта эшача мехкдаьттах диълагIа дакъа арахьера тIаккхухь оахэ керттерча даькъе Советски Союзера. «Братство» яхача газопровода чу гIолла Советски Союзера доагIа сийна доагор. СЭВ-а вокх мехкаща цхьана Венгре дакъа лоац Оренбурга районера СССР малхбузехьарча доазонга кхаччалца магистральни газопровод юллача. Советски Союзера электроэнерги хьайе 750 киловольт напряжени а йолаш линии юллаш латт Винницаи Альбертиршаи юкъе. Пакш яхача юрта юхе Дунай тIа хьалъеш латт советски оборудовани кийчъергйола атомни электростанци.

Толаме лел глиноземи алюминии доахачара венгеро-советски кооперировани. Бахача каьха хIара сага сих Венгре доаккха алюминии из соглашени яьча 1962 шерацa нийсдича кхозза дукхагIа хиннад. ЛоархIам лакхлу мехкдаьтта химе даькъе цхьана леладеча производственни гIулакхий. Олефинах лаьца Советски Союзаца яьча соглашенега хьежжа Венгре хIара шера СССР-а тергда Ленинвароше доаккха 130 эзар тонн этилен 80 эзар тонн пропилени, хIаьта царна меттел юха хьакхухьаргда полиэтилен, полистироль, олефен чакхдаккхарах хьахинна кхыйола продукташ.

ВIаши искусственни хьоаса дIа-юха тергболаш соглашени яьй Венгре Польшаца. Цунга хьежжа ПНР-ес венгерски текстильни промышленность Iалашъергья полиэстерни хьаьсаца, хIаьта Венгре вIаштIехьдоаккхаргда венгерски польски текстильни промышленноста эша полиакрилнитрил арахецилга.

Венгре шерра цхьана интеграционни гIулакхаш леладу СЭВ-а кхыча мехкаща а. Цу тайпара цхьана, эгтара хьалхарча аргIанна Советски Союзаца, леладеча гIулакхаша тхога йиш хилийтай, белгала а аьлча, дукха автобусаш арахецилга вIаштIехьдаккха. Вежарашха долча мехкий заказагIа укх шера «Икарусо» арахецаргья 10,5 эзар гаргга автобус. Тхоай оагIонгахьара оаха дакъа лоац кхыча социалистически мехкаша автомобилаш яра программаш чакхйоахача. Волжски автозавода оатхалаш кхухьийт Венгре, легковой «Трабанташ» арахецача ГДР-аца кооперировани лелаю, хIаьта ПНР-еца — польски «Фиаташ» арахецача. Правительствашта юкъе яьча соглашеней ларда тIа Венгре дакъа лоац электронно-вычислительни машиний бIарчча цхьа система хьаеча.

Комплексни программа кхоачашъеча юкъагIа СЭВ-а мехкаша шоай низаш вIашагIтох бедал яккхарен цунах пайда эцарен даькъе. Масала, Венгре дакъа лоац Советски Союзе низ бола целлюлозни асбестовни комбинат хьалъеча, хIаьта СССР-аца цхьана — Европе эггара йоккхагIчарех йола содови завод Болгаре хьалъеча.

СЭВ-а доазонел чухьа лаладеча гIулакхашта дукха хIамаш бахьан долаш баркал ала дезаш ба Венгре юрта боахам а. Цуп продуктивность лакхъеча доккха дакъа лоац лакха хьувкъам телача кIини генарийн сорташ хьадаьча советски селекционерий, конструкторий, СССР-а, ЧССР-е, ГДР-е юртбоахама машинаш хьаерий къахьегамо. Венгерски тракторни паркаш дакъа гаргга советски производстверча техниках латт. Укх шера СССР-е ГДР-е хьаьча комбайнаша чуийцаб берригача хьувкъамах итт дакъа лаьрхIача ийс дакъа. Укх шера ялатий хьувкъам тханцига шоаза лакхбалар дIадувча дерригача лаьттаех 80—90 процент долча лаьтташка дIадийна лакха хьувкъам тела советски сорташ бахьан долаш да. Кавказскии ставропольскии фуца тоадаьд венгерски же фу.

СЭВ-а гIулакхий моллагIа оагIув вай хьайцача, цхьана леладу гIулакхаш чIоагIа эффект йолаши беркатеи хилар гуччахьеи дог тешадеш да. СЭВ-а юкъе Венгре дакъа лацара мах ше беш ВСРП ЦК Хьалхарча секретара Янош Кадара белгалдаьккхад: «ВIаши Экономически новкъостал лара Совета доазонел чухьа цхьана леладеча экономически гIулакхаша СЭВ-а членаш долча мехкашка кхы тIа а чIоагIду социализм хьалъяра даьржа балхаш, хIаьта вайна, Венгерски Халкъа Республикана, цхьанна хIаманца хувца йиш йоаца новкъостал хул царех. СЭВ-а доазонел чухьа цхьана леладу гIулакхаш вай мехка деш латтача кхолламеча балхашта дунен халкъашта юкъера чIоагIа база я, хIаьта дIахо йолача хана ишта хург а я. Воай дерригa низаш тIадохкийтаргда вай социалистически экономически интеграце дегIаахар хIанзалца хиннарел сихагIча темпашца хилийтара».

Иштван ФЕЛЬДЕШ,
«Непсабадшаг» яхача газета керттерча редактора заместитель.
Будапешт.

О П Ы Т —
ЮКЪАРА РУЗКЪА

Львовски автобусни заводе сийленца цIи хеза я хIанз 27 шу даьннача коммуниста Соболь Николая кулгалду коммунистически къахьегама бригада.

КПСС XXIV съезд хьаеллале хьалххагIа заводерча берригача болхлошка кхайкар из бригада производственни заданеш кхоачашъелга Iалашдара уж тIахьехаш. Моттигерчеи республиканскии газеташ тIа кепаштеха арадаьккхар кхайкарал, хIаьта цул тIехьагIа, дукха ха ялалехьа из тIахьехам хьаллаьцар Украинерча кагирхой къахьегама коллективаша.

— Боккъалдар аьлча, — йоах Соболь Николая, — тхоай кхайкарал селлара гIор дарг ма дий аьнна дага дацар тхона. Тхона дагаяьллар тхоай бригада, тхоай завод яр, оаха уйла йора планал совгIа съезда сийна автобусаш арахецара.

Ший пятилетка 1974 шера 17 декабре, вешта аьлча бIарчча шу хьалхагIа кхоачашъяь яьннай Собола бригада. ХIаьта Львовски областе пхе шера задани ханал хьалха кхоачашъяь бьына берригa кагий нахи мехкарийи 10 эзар ба.

— Тха опыт—къайле яц, — йоах Николая. — Оаха гIад а дахе дIайовзийт из массанена а. Сай коллегай балхах оала цхьаккха дош тувладалийтал аз яйса. Тхоах хIаранe опыт— тха юкъара рузкъа ма дий.

Бригадо доахача толамий къайле сенах латт? Соболь Николая яхачох, цу толама технологически оагIув дукха чоалхане яц. Бригадо узлаш кийчъеш йолча гидропередача механизмах цхьа оатхал йоалл - гилаз. МоллагIьяр санна йолча токарни станокаца цу тайпарча 70—80 гилаза обработка яра бархI сахьата болх бе беза. Из операци станока тIа — автомата тIа чакхъяккха хьежар тхо, цхьабакъда цунах хIама хиланзар. Гилазаш еш дола металл къаьстта чIоагIа да, цудухьа из хьокхача хана осташ дIоах а луш дитташ дох.

Технологашкара новкъостал дийхар болхлоша, хIаьта цар вIаштIехьдаьлар осташ меллу система хувцеи уж чIоагIагIа хилийтеи. ХIанз бархI токарни автоматах хIаранe цхьач сменагIа 300—350 гилаз хьаю.

Цхьабакъда циггача керда проблема эттар тхона хьалхашка. Автоматашта гIулакх дара, цкъа-дале, квалификаци лакхагIа эш, шозлагIа-дале, балхара нах цаI шоллагIчун когаметта дIаоттаргволаш хила беза. Нагахьа санна кхоачашъянза ца йолле токара-автоматчика функцеш кхоачашъе ховш хила веза наладчик, хIаьта цун яраш кхоачашъе вокханна а ха деза. ТIаккха а завода технологий новкъосталца массехк бетта смежни професси Iомайир бригада членаша.

...ВорхI класс яьккхачул тIехьагIа венав Корецкий Владимир бригаде. Из бригада мара кхы догдаха моттиг йиса хиннаяц Владимира наьна. «Хала» хиннав воI, дешар дIаккхессадар, цунна дош хеташ цхьаккха саг хиннавац.

Юххьанца сагаца гIулакх доацаш, пахах увзалуш хиннав зIамига саг, шийна моллагIча тайпара а влияни е гIортар тIа ца а дуташ. Цун цIимхарча бIарахьажаро «ХIанз фу ях оаш? Юха а хьехамаш де доладала доахкий шо? Цаховр — хьакъал Iомаде гIертий шо?» яхаш санна хеталора. Цхьабакъда хьехамаш деш саг вацар, шоай гIуллакхаш деш бар нах, сабарцеи доттагIалцеи бар уж керда венначунца. Цунна хьехам бала эттар Логинов Геннадий, сабар долаш, ший гIулакхах дика кхеташ вола саг. Ха дIайодар, кIезиг-кIезига ший болхлой дезалца дIаIамаш воагIар Володя. Кердача балха знанеш эшар, цудухьа кхы саго низ бе ца безаш вахар из болх беча кагирхой школе деша.

Цул тIехьагIа цеховой Сийлен доска тIа яьлар Корецке цIи. Участке эггара дикагIвола токарь хилар из соахка кхаь бетта. Цу хана дIайцар Владимир комсомоле, хIаьта цунах ерригача бригадаца цIей хилар. Дукха ха йоаццаш балха тIарча новкъосташа ший наьнаца кердача квартире оаха дIачуваха новкъостал дир цунна.

Сеи йоакхо е еза Соболь Николаеи цуп бригадои дIахо? Цу хаттара бригадира ше лу жоп:

— Диъ шу хьалхагIа а санна, варте аргIанарча XXV съезда болх дика барца накъадаха кийчлуш да тхо юха а. Дукха ха йоаццаш Львовщина кагирхошка письмо дахьийтар бригадо. Цу тIа но уж тIахьехар съезда еш йола кийчо хьинареча, планал совгIа беча балхаца белгалъяккхара. Масала, нагахьа санна тха заводерча хIара болхлочо ше болх беча моттиге планагIа лаьрхIачул дукхагIа хьадойя, мехка наькъашка дукхаргIа араярг ма йий «Львов» яха комфортабельни автобусаш.

Александр ГУРЕВИЧ.
АПН корреспондент.
Львов.

ШВЕЙЦАРИ. Женеве баца бIаьш нах хилар Испанерча террора духьал яьча демонстрацеца дакъа ловцаш.
СУРТА ТIА: демонстранташ лелхабеш я полици.
АП—ТАСС телесурт.

РУЗКЪАНА ТIЕХЬАБАЬННА

Укх тIеххьарча хана Латински Америка мехкий газеташ тIа каст-каста арадувл фармацевтически компаней киловзалаш гучайоахаш дола хоамаш. Рузкъанна тIехьакхувш бола цу компанешкара хьал дараш цхьанна хIамах къахкац. «Ахчах хьаж ягIац» — зуламаш леладерий керттера никъ а хинна дIаяхай из девиз. Неврастения яха лазар долаш ба нах — хIа шоай, боккъала а, саметта доаладе е таблетка я шоана. Даара чам байпабий? Цига юха а «новкъостала» оаргагIбоал дунен тIа мел долча кIамал дезагIа ахча долаш бараш.

Молхай пхи препарат, белггала аьлча — винерол, нетоцил, коимел, раудиксин, овулен — ВIашагIкхийттача Штаташка ара ца хецийташ соцаьй, кIана аьлча уж Iалламате зение лаьрхIа я. Цу цхьан ханна дукххача лазарашта дарба ду яхаш кхайкаю уж латиноамерикански мехкашка. «Соль де Мехико» яхача мексикански газето белгалдоаккх, наьха вахар кхерама кIал оттадеш уж молхаш ерригаш а яц аьнна кхыча мехкий, массаза а яхар мо, къилбаседаамерикански компаней доалахьарча лабораторешка хьаеш я.

Венесуэлера молхай производствах 90 процент хIана яц аьнна яр керттера контораш США йолаш йолча кхыча мехкий компаней тIахьожама кIал я. Потреблене дешашта йолча Венесуэльски института директора Рауль Бискайя хьакхайкадаьд, кхыча мехкий монополеш къаман фармацевтикапа юкъе яххаро потребителий унахцIеноннеи вахаран боккха кхерам тIаоттабеш хилар. УнахцIено лораяра дешашта йолча комиссега дIаеннай цо тешаме ца хетача молхай списох. Цхьайолча молхаех анализ яьчул тIехьагIа гучадаьннараша хьаьхеккхачох, тоъал дукха дохьаж доаллаш хиннад.

Колумбийски городе Кале виъ саг веннав. «ГIелвара институташа» чIоагIа могаеш хинна таблеткаш мийннай цу массане я. Следстви еча юкъагIа гучадаьнначох, цу таблеткаша нервни система толхаю. «Институтий» цхьабола пациенташ дарбаи курс чакхъяьнначул тIехьагIа пю-шоашта етташ байнаб. Бахьан? Сатоха йиш а йоацаш гIоарал доадеча хьал тIа оттар.

Бокъонца тежка кийчъянза йолча молхаша наьха унахцIенонна боарам боацаш доккха зе деш хиларах дукххача латиноамерикански мехкий общественносто хоадамболлаш протесташ кхайкаю. Царех цхьадарашка хIанзале а ма хулла чакхдоахаш гIулакхаш да кхыча мехкий фармацевтически компаней лераш хоадаяр духьа. Масала, Перу унахцIено лораяра министра хьакхайкадаьд, сага организмана воздействи яра маIан бокъонца тахканза е шехо йолаш йола массехк тайпара молхаш мехка чу яхьилга дийхка хилар. Кхыча мехкашка укх тайпара порядок оттаю: шерра йохка араяхале хьалхагIа бокъонца Iомаьй компетентни наьха заключени йолаши хила еза молхаш.

Б. БАРКОВ,
(ТАСС).

ФУТБОЛ

Футболах СССР-е хьалхара моттиг яккхара чемпионата «А» класса II-ча лига III-ча зонерча командай
ТАБЛИЦА
(16-ча октябрера хьалаш)

Командаш	Л	Б	О
«Торпедо»	36	57—24	50
«Дружба»	35	55—25	49
«Динамо» Мк.	35	69—32	48
«Терек»	35	52—28	47
«Труд»	35	55—34	47
«Машук»	36	43—29	45
«Ростсельмаш»	35	37—26	42
«Локомотив»	35	46—33	41
«Динамо» Ст.	36	24—30	31
«Авангард»	35	33—44	31
«Химик»	36	43—59	31
«Салют»	35	36—41	29
«Спартак»	35	29—52	29
«Динамо» Бр.	35	32—46	28
«Новолипецк»	35	37—54	28
«Уралан»	36	30—48	28
«Ревтруд»	36	30—47	37
«Машиностроитель»	35	29—48	27
«Волгарь»	35	32—42	26
«Торпедо»	35	38—69	23

БЕЛГАЛДАР: Л — ловзараш; Б — бургацаш, хьалхара цифра — кхыча командай наIарашка чуйийттараш, шоллагIа цифра — шоай наIарашка чакхйийлийтараш; О — даьха очкош.

Ховш ма-хиллара, 3-ча зоне ловзача командашта чемпионат чакхйоалаш латт. ХIанз къаьстта ирбеннаб хьалхара кхо моттиг яккхара пхе команда лоаттабеш бола къовсам. Царна юкъе я вай «Терек» а. Юхейиса кхо матчо Грозне ловзаш хилар теркалдича, из толам баккха йиш йолаш ба вай футболисташ, нагахь санна уж хIанзчул тIехьагIа кхозза котбовле. ХIаьта Майкопера «Дружба» (из команда эггара кхерамегIа я «Терека») Махачкалеи цул тIехьагIа Грознеи ловза езаш я.

ХIаьта кхоана С. Орджоникидзе цIерагIча стадионе «Терекo» тIаэц Ростовера «Ростсельмаш».

ГIишлонхой совгIат

Аргунски ПМК гIишлонхоша дукха ха йоаццаш хьалъяь а яьккха эксплуатаце дIаеннай Веденски районера Дышне — Веденски юртара 320 моттига лаьрхIа № 2 йола юкъера школа. Дешархоша дика знанеш эцара дерригa хьалаш да школе — сапаргIата сийрда классаш, лабораторешi, дешара кабинеташ, спортивни зал, йоккха столови.

Ишта цига хьалдаьд хьехархошта лаьрхIа бархI квартира йола шозза вIаштIардаь цIенош а.

СУРТА ТIА: керда Дышне — Веденски № 2 йола юкъера школа.

А. КЫЧИКОВА сурт.

ЦХЬАН РАЙОНЕРА ХОАМАШ

КХАЛСАГА ШЕРА ХЕТАЯЬ

Дунен халкъашта юкъерча кхалсага шераца дувзаденнa Веденски района культура ЦIагIа чакхъяьннай производстве хьалхе лелаераштакханаха хетаяь сайре.

Цига «Социализм хьалъеча кхалсага лоархIамах» яха доклад йир Грозненски швейно-производственни объединене филиала швея - мотористкас Нохч - ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета депутата Батукаева Кхокхас. Советски кхалсага тахапарча вахарах дийцар районни библиотека заведующе Тураева Марияс.

Цул тIехьагIа культура ЦIен художественни самодеятельноста доакъашхоша доккха концерт оттадир гулбеннача кхалнаха.

✦

«РОМАШКА»

Ишта цIи йолаш яр Веденски комсомола райкомо района къонача болхлошта хетаяь хинна сайре.

ИйслагIча пятилетке района комсомольцашеи кагирхошеи даьхача толамех дийцар комсомола райкома хьалхарча секретара Элесов Сайд-Ахьмада. Ше даьхача толамех а ший новкъостех а дийцар ший пятилетка ханал хьалха кхоачашъяьча швейни филиала комсомольски организаце секретара Цацаева ПаьтIамата.

Кагирхошта концерт оттадарца чакхъяьлар сайре.

Р. ЯНДИЕВА.

КЕРДА КНИЖКАШ

Нохч-ГIалгIай книжни издательствас укх тIеххьарча деношка арахийцад массехк керда книжка: «ДоттагIлеи ткъамаш» яха А. Павлова язъяь повесть. Кавказа, Кубана, Крыма сигала тIом баьча летчикех дувц автора. Книжка турпалаш — тIема шерашка бомбардировочни полке хиннача автора ший новкъостий ба.

Шайхиев А. «Кхуврчара цIи». Къонача йоазанхочун кхоалагIа книжка да из. Эрсий меттала эгтара хьалха арадоалаш а да. Поэта хестаю вай Даьхе, советски халкъий хьинаре къахьегам, комсомол.

Эггара зIамагIа болча дешарашта издательствас арахийцад нохчий меттала **«Со Соский Солса ва»** яха дувцарий сборник. Ший лоаццача сакъердаме дувцараш тIа автора дувц Солса яхача кIаьнко лелаеча сакъердамеча гIулакхех. Цар Iомабу догцIена хила, къахьегам беза, ший Даьхе еза.

А. АЛАУДИНОВ.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

А. ШЕРИПОВА ЦIЕРАГIЧА ГРОЗНЕНСКИ МЕХКДАЬТТА ЧАКХДОАХАЧА ЗАВОДО ДIАХОЙТ

Советски Эскаре гIулакх дечара цIабаьхкача бIухошка, юкъера школа чакхъяьккхача кагийча нахагеи мехкарашкеи, тха заводе болх бе безам болаш мелбарашка.

Нагахь санна технологически установкай оператора, товарни оператора, технологически оборудовани тоаеча слесара, токара, лаборанта, электромонтера, КИП слесара, технологически компрессореи насоссийи машиниста, слесара-жестянщика, слесара-вентиляционника, кочегара специальносташ Iомае шун безам бале.

ТХА ЗАВОДЕ БОЛХ БЕ ДУВЛА!

Хержача специальностага хьежжа, цхьайолча хана завода цехешкеи лабораторешкеи беча балха тIера дувлаш а 3—6 бетта дешеи производственни практика еи вIаштIехьдаргда шун.

Дешаш долча хана шун алапи 95—105 сом хургда Дийша даьнначули йоагIаш йола разряд еннaчули тIехьагIа алапи цунга хьежжа дукхагIа хургда.

Заводо дезал боацараштa дика кийчъяьча общежите моттиг лу, Грознефтяная яхача станцера Заградино яхача станце кхаччалца пригородни поездаца дIаюха аха льготаш лу. Йолаш я заводе берий комбинат а.

Йолаш я завода доалахьа Нохч-ГIалгIайчене хозача моттига — Рошничу яхача юрта дика кийчъяь салаIара база, IаьржачаIа форда йисте Лазаревске яхача юрта — салаIара база. Шерра шера завода болхлой салаIара цIеношка, санаторешка, профелакторешка ухаш салоIаш а ларба дайташ а ба.

Балха отта направлени хьаэца ваха веза:

Гор. Грозный, проспект Победы, 40 нах балха увттабарен информацеи бюро, е Заводской район, Грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод. Цига воагIар № 2, № 8 йолча трамвайшца «Труд» яхача кхаччалца ва веза.

ТЕЛЕВИДЕНИ

16 октябрь.
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Босбола телевидени. Iуйранара гимнастика. 9.30 — Босбола телевидени. Антуан де Сент-Экзюпери «ЗIамига принц». ДIадеш РСФСР заслуженни артиста Смоленске. 1-гIа дакъа. 10.10 — Босбола телевидени. Радзинский. «Ольга Сергеевна» яха телевизионни дуккха серийни повесть. 2-гIа дакъа. 11.20 — Босбола телевидени. Чайковский. Хьалхара концерт. Дунен халкъашта юкъера конкурсий лауреата Крайнесс а Центральни телевиденеи Ерригсоюзни радиои симфонически оркестро а кхоачашду. Дирижер Шостакович. 14.00 — «Социам» яха документальни фильм. 14.10 — «Вайна Iалам довзаргда». 14.35 — «Федин». 15.20 — Шахматни школа. Ловза болалурий класс. 15.50 — Босбола телевидени. «Енисейн лампаш» 2-гIа передача. 16.20 — Босбола телевидени. «Эксперимент Аракс» яхача Iилман-популярни фильма премьера. 16.40 — Босбола телевидени. «Орленок» яхача телестуде концертни зал. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Ислама во гIулакхаш кхалнаха юкъера дIададахар. КПСС Суйженски райкома шоллагIча секретара Цуровай выступлени. (гIалгIай меттала). 18.30 — Миллионий ленински университет. «Европе кхерам а боацаш цхьана къахьегара хетаяьча Совещане исторически лоархIам» Передача юкъе декъа лоацаш ва КПСС Центральни Комитета общественни Iилмай академе ректор, СССР Iилмай Академе член-корреспондент Иовчук. 19.00 — КПСС 25-ча съезда даха хьакъ долчча тайпара накъагIоргда. Дош да Шелковской района. 19.30 — Документальни фильм. 19.45 — Босбола телевидени. «Ольга Сергеевна» яхача телевизионни дуккха серийни повеста премьера. 3-гIа дакъа. Автор Радзинский. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Есенин ваь 80 шу дизара хетаяь сайре. Союзий цIен Колонни залера передача. Пистеяьлча—кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.15 — Босбола телевидени. «ХIара сурта тIа мала ба». 18.30 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.50 — Киножурнал. 19.00 — «Цар Нохч-ГIалгIайчеи сигале лорайир» яха киноочерк. 19.55 — «ДоттагIал» яха киножурнал.

I ПРОГРАММА
17 октябрь.

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Босбола телевидени. Iуйранара гимнастика. 9.30 — Босбола телевидени. Антуан де Сент-Экзюпери. «ЗIамига принц». ДIадеш РСФСР заслуженни артиста Смоленске. 2-гIа дакъа. 10.05 — Радзинский. «Ольга Сергеевна» яха телевизионни дуккха серийни повесть. 3-гIа дакъа. 11.20 — Босбола телевидени. Художественни самодеятельноста доакъашхой концерт. 13.55 — «Эрсий котт». 14.40 — «Москва а москвичаш а». 15.10 — Босбола телевидени. «Хоза Варвара, керта йIаьха кIажараш» яха художественни фильм. 16.30 — Информационни программа. Французски республика президент Жискар Д. Эстен кхачага. 17.15 — Босбола телевидени. «Кагирхой творчество». 18.00 — Киножурнал. 18.10 — Марксистско-ленински дешара системе. Хьалхара занятие. 18.45 — КПСС 25-ча съезда даха хьакъ долчча тайпара накъагIоргда. Ялат—керттера кхоачам». 19.05 — Босбола телевидени. «Советски искусство хестаю Франце» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 19.35 — Босбола телевидени. «Ольга Сергеевна» яхача телевизионни дуккха серийни повеста премьера. 4-гIа дакъа. Автор Радзинский. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Хоккеях йола СССР Чемпионат. Ленина цIерагIча Центральни стадиона спорта Доорецера передача. 22.10 — Босбола телевидени. «Иллеш доах Жильбер Бекос (Франция). Пистеяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.20 — КIирий панорама. 19.05 — Фильм. 19.15 — «Алан» яхача иллейи халхарийи Къилбаседа-хIирий ансамбла концерт. 20.35 — Хоамаш, реклама.

РАДИО

16 октябрь.

6.30 — «Гурахьа ялаташ дIадувш латт» яха репортаж (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Кхалнаха дола концерт» (гIалгIай меттала). 9.00 — «Общественни порядкана ха гIа» яха радиожурнал (эрсий меттала). 9.20 — «Парте идеологически бIухе» яха очерк (гIалгIай меттала). 9.35 — Ашараш. 9.45 — «Мехкдаьтта доаккхарий къахьегама толамаш» яхе корреспонденци (гIалгIай меттала). 16.00 — Къона тIехье (нохчий меттала). 16.15 — ДаьттагIалено толамаш дебаду яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 16.30 — Социалистически яхь продукце дикал лакхъяра тIехьа лоаттабеча къовсама школа я (эрсий меттала). 16.45 — «Пропагандист» яха очерк (эрсий меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий гIалгIай меттала).

17 октябрь.

6.30 — «Юртара Iуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Дека хьо илли» яха музыкальни программа (нохчий меттала). 8.50 — Iилман-технически информацеш-75 (эрсий меттала). 9.00 — «Александр Невске ордеи лелаяр» яха Бердукаева очерк (нохчий меттала). 9.20 — Ден тема (эрсий меттала). 9.30 — Юртара вахар (гIалгIай меттала). 9.45 — ДоттагIий оазаш (эрсий меттала). 16.00 — «Камаз, ха, нах яха беседа (нохчий меттала). 16.15 — «Атеист» яха радиожурнал (нохчий меттала). 16.35 — «Иллеш доттагIал дараштa дола концерт (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозней хувцалуш морхаш а йолаш йоачан а йоацаш. малхбоалехьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура республике гIолла 9—14, Грозне 10—12 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу. Кхоана кхаьла а йолаш юкъ-юкъе екха а еххаш, йоачан а йоацаш, цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 5—10 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура бийсанна 1 градус шелалгара 4 градус йIовхалга кхоачаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051. г. Грозный. Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культураи отделаний — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтери — 2-54-30. корректорске—2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30. корректорской—2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттеи деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского, 92.

Заказ № 6621.